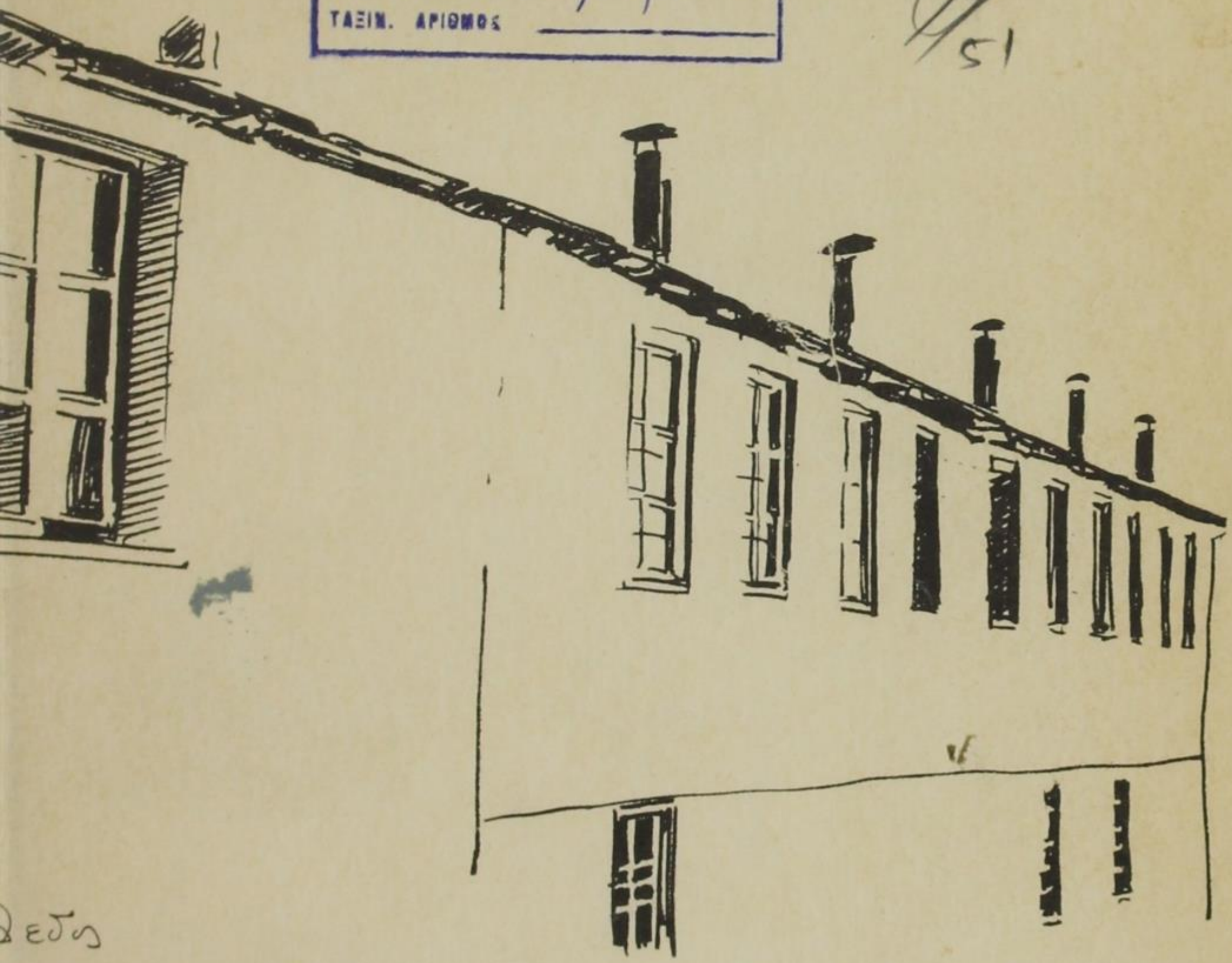


ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΗΣ
ΑΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ Δ. 27432
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΩΓΗΣ 3/4/90.
ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜΟΣ _____

51



2 εως

ΚΟΝΙΤΣΑ

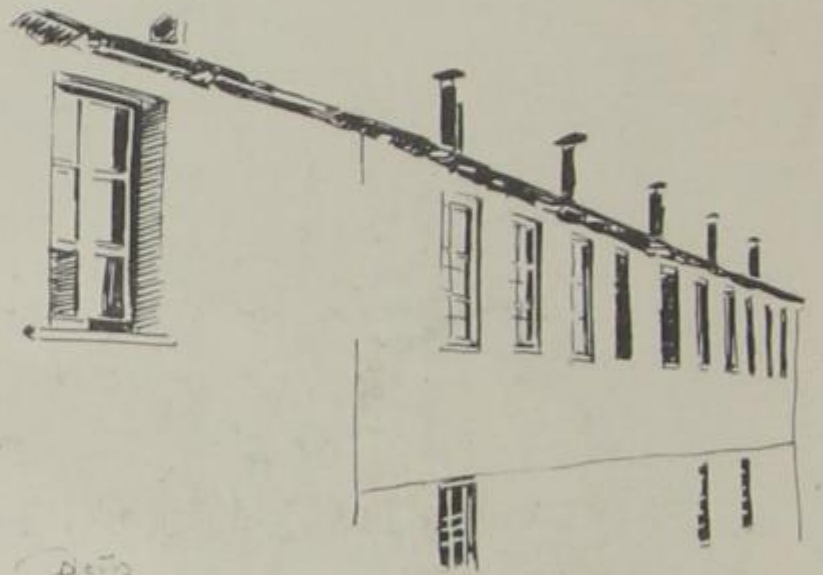
24 ΓΕΝΑΡΗΣ - ΦΛΕΒΑΡΗΣ 1989.

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ
ΚΑΙ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΤΡΙΤΗ. ΤΕΥΧΟΣ 24 ΔΡΧ. 80
ΚΟΝΙΤΣΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελ.
Γέφυρα Κόνιτσας	1
Αναδημοσίευση από ΑΡΜΟΛΟΙ	2
Ντοκυμαντέρ για μαστοροχώρια Κ.Τ. 6 *	6
Μουσείο στην Πυρσόγιαννη	7
Το εικόνισμα του Αϊ-Θανάση, Β. Βουρδούκα	8
Δοξασμένη κοιλάδα, Ηλία Παπαζήση	11
Μνήμη Χαλούλου, Σ. Τουφίδη	14
Παλιές φωτογραφίες	16
Απάντηση Ζιώγα	18
Ιστορικό αρχείο, Α. Ευθυμίου	21
Τηλεοπτική κάλυψη κοινοτήτων	22
Γράμμα από Αυστραλία, Β. Κολιού	23
Αθλητικός Σύλλογος «Αώος», Ι.Τ.	24
Αθλητικός Σύλλογος «Πίνδος»	25
Αδελφότητα Αμαράντου, Ν. Γκουντουβά	26
Χαράδρα Αώου, Λ. Εζνεπίδη	28
Ειδήσεις,	29
Κοινωνικά,	30



Εκδίδεται από Συντακτική
Επιτροπή

Ανδρέου Ηλίας
Ζώτος Θεόφιλος
Τουφίδης Σωτήρης
Τσιάγκης Ίκαρος
Τσούβαλη Κατερίνα

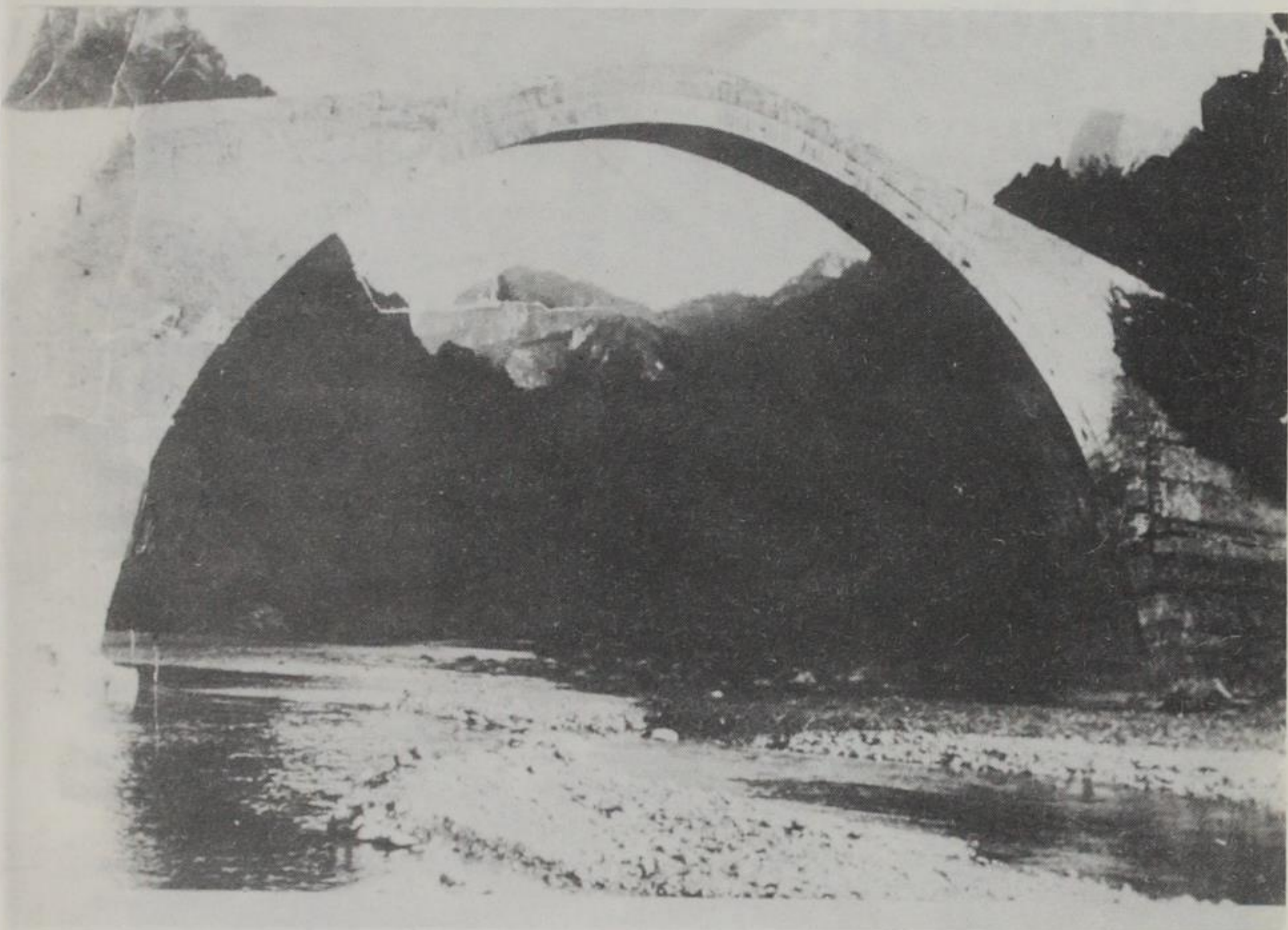
Υπεύθυνος σύμφωνα
με το Νόμο:
Σωτ. Τουφίδης
Κόνιτσα 44.100
Τηλ. (0655)
22.464 — 22.212

Το εξώφυλλο επιμελήθηκε
ο ζωγράφος Ζήκος Δέδος

Ετήσια συνδρομή: Εσωτερικού Δρχ 500
Εξωτερικού, Δολ. U.S.A. 20. Αυστραλ. 30
Αλληλογραφία - Συνδρομές - Εμβάσματα
στον υπεύθυνο του περιοδικού Σ. Τουφίδη,
ή στο βιβλιοπωλείο «ΕΛΕΓΕΙΟ» Θ. Ζώτου, Κόνιτσα

Για την Αθήνα, στο Νικολ. Δ. Καζαμία
Εμμ. Μπενάκη 24. Τηλ. 36 27 725

Γέφυρα Κόνιτσας



*Κόνιτσα: Η γέφυρα στον Αώο.
(φωτογρ. από αρχείο Τζώρτζ Μάρρεϋ.)*

Όπως γράψαμε και στο προηγούμενο τεύχος, στο τέλος του χρόνου, άρχισαν οι εργασίες για την επισκευή του πέτρινου γεφυριού της Κόνιτσας. Και στο παρελθόν είχαμε ασχοληθεί πολλές φορές (θα το θυμούνται οι αναγνώστες), για το πρόβλημα του γεφυριού.

Απ' ό,τι πληροφορηθήκαμε, από τον κ. Δήμαρχο και τον Εξωρ. Σύλλογο, οι εργασίες θα συνεχιστούν και κατά το τρέχον έτος - με την καλύτερευση του καιρού - και πολύ σύντομα θα τελειώσουν.

Την επισκευή εκτελεί συνεργείο από μαστόρους ειδικευμένους σ' αυτά τα έργα, με την ευθύνη της 6ης Εφο-

ρείας Νεωτ. Μνημείων Ιωαννίνων και την εποπτεία του προϊσταμένου της αρχιτέκτονα κ. Σπυρ. Πανταζή.

Νομίζουμε, ότι μετά την απομάκρυνση και της σιδερένιας «μπέλεϋ», που είναι γεγονός πλέον, πρέπει ν' αρχίσει από το Δήμο, Εξωρ. Σύλλογο κ.α. η διαμόρφωση του γύρω χώρου, για την αξιοποίηση του θαυμάσιου αυτού τοπίου.

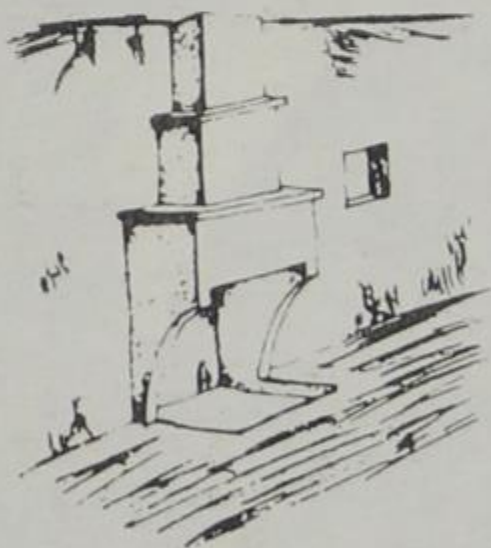
Μια μελέτη και στη συνέχεια η υλοποίηση της θα κάνει τούτο το τμήμα της Κόνιτσας το πιο ζηλευτό.

Φυσικά πριν απ' όλα πρέπει να γίνει το ταχύτερο ένα τοιχάκι από τη ΒΔ πλευρά για εύκολη προσπέλαση ανθρώπων και κοπαδιών στην αντίπερα όχθη.

Μπλούκια:

μετακινήσεις και κτίσματα

Αναδημοσίευση από το ΑΡΜΟΛΟΙ.



Τὸ πόνημα πὸ ἀκολουθεῖ γιὰ τὰ μπλούκια τῶν μαστόρων καὶ τὰ χτίσματά τους, εἶναι ἓνα ἐλάχιστο δείγμα τῆς ἔρευνας πὸ ἀρχίσαμε μὲ βάση τὴν ὑπάρχουσα βιβλιογραφία, συνεντεύξεις παλιῶν μαστόρων, κινηματογράφηση κατασκευῶν καὶ μελέτη ἐγγράφων τῆς τουρκοκρατούμενης ἐπαρχίας μας.

Ὀργανωμένοι σὲ μπλούκια οἱ μαστοροὶ ἄφησαν στὴν ἱστορία τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, τὰ δημιουργήματα τῆς τέχνης των, σὲ κάθε γωνιὰ τῆς ἐλληνικῆς γῆς. Ἀπὸ τόπους πὸ δούλευαν μετέφεραν στὶς ἰδιαιτέρες πατρίδες τους πολλὰ στοιχεῖα, πὸ δείχνουν τὶς ἐπιδράσεις ἀπὸ τόπο σὲ τόπο.

«Τὰ δρομολόγια τῶν κουδαραιῶν ἔχουν μιὰ ἰδιαιτέρη σημασία γιὰτὶ μαρτυροῦν τὴν ἐξάπλωση τῆς ντόπιας τεχνικῆς καὶ ἰδιαιτέρα τῆς μορφολογίας ἀκόμη καὶ τὶς ξένες ἐπιρροές καὶ ἐπιδράσεις, πὸ πιθανὸν νὰ μετέφεραν οἱ μαστοροὶ γυρνώντας ἀπὸ τὰ ξένα.

Ταξίδια στὴν Ἑλλάδα:

Οἱ μαστοροὶ ἀπὸ τὰ μαστοροχώρια τῆς Κόνιτσας, ταξίδευαν στὴν Ἡπειρο, Ἀλβανία, Μακεδονία, Ρούμελη, Ἅγιο Ὄρος καὶ Θεσσαλία.

Πυρσόγιαννη:

Στοὺς Πυρσογιαννίτες μαστοροὺς ἀποδίδεται ἡ φράση: «Οἱ Πυρσογιαννίτες χτίσανε τὸν κόσμο». Τὸν θρύλο αὐτὸ δικαίωσαν οἱ θρυλικοὶ πρωτομάστορες τῆς Πυρσόγιαννης, ὁ Λάμπρος Μπέτσας καὶ ὁ Ζιώγας Φρόντζος. «Ὅλα τὰ δείγματα τῆς λαϊκῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ οἰκοδομικῆς τὰ ἐγκατεσπαρμένα στὴν Ἡπειρο καὶ στὴν Ἀλβανία — ἀπὸ τὰ μεγαλοπρεπέστερα καὶ πιὸ φανταχτερὰ σεράγια τῶν μπέηδων καὶ ἀγάδων τοῦ Ἀργυροκάστρου, τοῦ Λεσκοβικιοῦ, τῆς Πρεμετῆς καὶ τῆς Ἐρσέκας ἕως τὰ στερεώτερα γεφύρια τὰ ἐγκατεσπαρμένα πανταχοῦ τῆς Ἠπείρου μας — ὅλοι φέρουν τὴν σφραγίδα τῆς ἰδιοφυίας τῶν Πυρσογιαννιτῶν αὐτῶν πρωτομαστόρων». Ἰδιαιτέρα ὁ Ζιώγας Φρόντζος εἶχε γίνεи θρυλικὸς πρωτομάστορας γεφυριῶν. Στὰ 1870 ἔκτισε καὶ τὸ γεφύρι στὴν Κάτω Κόνιτσα. «Μπροστὰ στὸν ἀγράμματο ἀλλὰ θρυλι-



Μπλουκι μαστορων σιπν ξενιτσια

κὸ Πυρσογιαννίτη πρωτομάστορα ὑπεκλήθησαν καὶ οἱ Τοῦρκοι ἐπιστήμονες μηχανικοί, πὺ εἶχαν σταλεῖ — ὅπως γράφει ὁ Εὐριπίδης Σούρλας — ἀπὸ τὴν Κωνσταντινούπολη γιὰ τὴν ἐπιθεώρηση τοῦ γεφυριοῦ. Ὅταν δηλαδὴ οἱ ἐπιστήμονες αὐτοὶ μηχανικοὶ ἀποθαυμάζοντες τὸ γεφύρι μείνανε ἐκπληκτοὶ γιὰ τὴν ἀρχιτεκτονικὴ ἀρτιότητα καὶ ἐζήτησαν ἀπὸ τὸν Ζιώγαν νὰ πληροφορηθοῦν εἰς ποῖον Πολυτεχνεῖον εἶχε σπουδάσει, ὁ ὑπέροχος ἐκεῖνος γέροντας Πυρσογιαννίτης πὺ φοροῦσε πιτούρια καὶ κάππα, εἶπε εἰς τὸν διερμηνέα τους νὰ τοὺς πληροφορήσει πὺς εἶχε σπουδάσει στὸ Πολυτεχνεῖο τῆς

Κράπας τῆς Πυρσόγιαννης». Ὁ Ζιώγα Φρόντζος ἔκτισε τὸ 1884 καὶ τὸν τούρκικο στρατῶνα τῆς Κόνιτσας.

Στὴ Μέβιστα, σημερινὸ Παλιόपुरγο, ὑπάρχει ἐπιγραφή «διὰ χειρὸς μάστορα Λάμπρου Χαρίτου - Πυρσογιαννίτη».

Στὸ Μοναστήρι Βέλλιανης Παραμυθιάς σῶζεται πάνω ἀπὸ τὸ ἅγιο βῆμα ἡ ἐπιγραφή:

1843 Ἀπρηλίου 25
ἀηγέρθη
ἐκ βαθρου πα
ρα ηγουμένου λεον,
του Ιερομονάχου
κε ληα Μονης(;) προτο
μαστορας Γεοργηου Βα
γγέλη
Πηρσογιανήτη

Ὁ Γιαννούλης Τσερώνης ἔκτισε στὰ 1740 (μὲ ἐπιφύλαξη ἢ χρονολογία) τὸ γεφύρι στὴν Ντερόπολη τοῦ Ἀργυροκάστρου.

Οἱ Πυρσογιαννίτες μαστόροι Κ. Σούρλας καὶ Ρίζος Κ. Παπαϊωάννου μαζί μὲ τοὺς Σίμο Ψύλλο, Κώσταν καὶ Δῆμον ἀγνώστων ἐπωνύμων ἀπὸ τὴν Βούρμπιανη, ἔχτισαν τὸ μοναστήρι τῆς Ζέρμας.

Ντόπιοι μαστόροι ἔχτισαν στὰ 1774 τὸν Ἅγιο Νικόλαο τῆς Πυρσόγιαννης (διατηρητέο σήμερο μνημεῖο). Τὰ ἀνάγλυφα καὶ τὸ περιστύλιο εἶναι δείγματα τῆς μεγάλης τους τέχνης.

Ὁ παλιὸς Ἅγιος Γεώργιος χτίστηκε στὰ 1712 καὶ ξανακτίστηκε ἀπὸ Πυρσογιαννίτες στὶς ἀρχές τοῦ αἰῶνα. Γιὰ νὰ μεταφέρουν πέτρα καὶ καπάκια ἀπὸ τὰ νταμάρια τῆς Κράπας κατασκεύασαν σιδηροτροχιές καὶ βαγόνι. Ἐξαρτήματα καὶ οἱ ρόδες του φυλάγονται σήμερα στὸ ἐκκλησιαστικὸ μουσεῖο τῆς Πυρσόγιαννης.

Ἀπὸ ἐγγραφα τῆς τουρκοκρατούμενης κοινότητας καὶ τὸ μοναδικὸ μπακαλοδεύτερο τοῦ Κύρκα Σεριφῆ διαπιστώσαμε πῶς στὸν προηγούμενο αἰῶνα μέχρι καὶ τὸ 1930, τὰ Πυρσογιαννίτικα μπλούκια ταξίδευαν συχνότερα στὴν Ἡπειρο, Λεσκοβίκη, Δέλθινο καὶ Ἀργυρόκαστρο.

Βούρμπιανη:

Γνωστοὶ καὶ σπουδαῖοι Βουρμπιανίτες ἀρχιμαστόροι ἦταν οἱ Γιοσαῖοι. Ὁ Χρ. Γιόσης (1800) κατασκεύασε διάφορα κτήρια τοῦ Ἀλῆ Πασᾶ, τὴν μητρόπολη Κόνιτσας καὶ τὸ γεφύρι στὰ Μεσογέφυρα. Ὁ Γιῶργος Γιόσης — ὁ ἐπωνομαζόμενος Κάλφας — ἔχτισε τὸν Ἅγιο Γεώργιο



τῆς Μονῆς Δουρούτης, τὴν ἐκκλησία τοῦ Χλωμοῦ καὶ τὸ Ἄρχιμανδρεῖο στὰ Γιάννενα. Ὁ ἀδελφός του Δημήτρης Γιόσης κατασκεύασε τοὺς τούρκικους στρατῶνες (Κισλᾶ) στὰ Γιάννενα.

Ὁ μητροπολιτικός ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου στὰ Γιάννενα χτίστηκε ἀπὸ τὸν Βουρμπιανίτη Νικόλαο Γεωργίου Λιόλη (1857).

Στὰ 1817 ὁ Σίμος Ψύλλος μαζί με τὸν Κυπαρίση ἔχτισαν τὸν Ἅγιο Ἀθανάσιο Σανοβοῦ.

Ὁ ἀρχιμάστορας Γεώργης Χαρίση Μάνου ἔχτισε τὴν ἐκκλησία τῶν Ἁγίων Ἀποστόλων τῆς Βούρμπιανης (1823).

Κόνιτσα: Τὰ Κονιτσιώτικα ἰσνάφια τὰ βρίσκουμε κυρίως νὰ χτίζουν τ' ἀρχοντικά τῆς Σιάτιστας.

Ὁ Δημήτριος Νάκος ἔφτιαξε τὸ ἀρχοντικό Μ. Σάσσιου τὸ 1798. Τὸ 1752 συναντοῦμε τὸν Ἰωάννην Δημητρίου, ὁ ὁποῖος ἔχτισε τὸ ἀρχοντικό τῆς Πόλκως στὴ Σιάτιστα.

Τὸ 1825 ὁ «μαστροκονσταντὶς Κονιτζότις» διωρίστηκε ἀπὸ τὸν Μαυροκορδάτο στὸ Μεσολόγγι καὶ δούλεψε στὰ Λέττα (βάσεις) τῶν κανονιῶν γιὰ νὰ ἀντιμετωπισθεῖ ἡ πολιορκία τοῦ Ὁμέρ Βρυώνη.

Καστάνιανη: Ἀπὸ τὴν Καστάνιανη ἦταν ὁ Γιώργης Γκόσιος, ποὺ δούλεψε στὸν τουρκικὸ στρατῶνα καὶ στὸ τζαμί. Ἀρχιμάστορας κληρονόμος πάππου πρὸς πάππον στὸ ἐπάγγελμα, ἔχτισε στὰ 1882 τὸ σπίτι του στὴν Καστάνιανη ποὺ φέρνει τὴν σφραγίδα τῆς τέχνης του.

Ζέρμα: Στὰ 1750 μαστόροι ἀπὸ τὴ Ζέρμα ἔχτισαν τὸν Ἅγιο Ἀθανάσιο στὸ χωριὸ Μπουκοβίνα τῆς Λάκκας Σουλίου.

Μόλιστα: Ὁ Μαστοροαποστόλης ἔχτισε τὸν Ἅγιο Νικόλαο στὸν Ἐλαφότοπο Ζαγορίου. Γνωστὰ μπουλούκια ἦταν τοῦ Βασίλη Χαρισιάδη καὶ Ἀθανασίου Σερίφη στὴ Μεσαριά, τοῦ Ἀλέξη Παπαδημητρίου καὶ Ἀπόστολου Ντόκου στὸ Γαναδιὸ καὶ τοῦ Ν. Κασίκη στὸ Μποτσιφάρι.

Χόρμοβο: Ἔχουμε τὸν ὑπονομοποιὸ Κώστα Λαγουμιτζῆ ἢ Χορμόβα ἢ Παπακυριακοῦ, ὁ ὁποῖος διατάχθηκε, ἀπὸ τὸ Ὑπουργεῖο Πολέμου τῆς προσωρινῆς διοικήσεως τῆς Ἑλλάδος, νὰ κατασκευάσει, μαζί με 18 ἄλλους κτίστες, στὴν ὑπηρεσία του ὑπονόμους στὸ φρούριο τοῦ Μεσολογγίου γιὰ νὰ ἀχρηστέψουν τίς πολιορκητικές μηχανές τῶν Τούρκων τὸ 1825.

ΕΝΑ ΝΤΟΚΥΜΑΝΤΕΡ ΓΙΑ ΤΑ ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ ΤΗΣ ΚΟΝΙ- ΤΣΑΣ

Ένα μικρό μέρος από το υλικό μιας μακροχρόνιας και επιπονης έρευνας, που επιχειρεί μια καταγραφή της δραστηριότητας των παλιών μαστόρων, παρουσιάστηκε στο ντοκυμαντέρ με θέμα «Τα Μαστοροχώρια της Κόνιτσας». Προβλήθηκε από την τηλεόραση στις 6, 13 και 20 Γενάρη 1989, σε τρία 45λεπτά φίλμ. Το υλικό αυτό, που αποτελείται από παλιές φωτογραφίες, έγγραφα, συνεντεύξεις, λιθανάγλυφα, εργαλεία, καθώς και φωτογράφιση και κινηματογράφιση των δημιουργημάτων των μαστόρων, που εντοπίστηκαν σε όλη την Ελλάδα συγκεντρώνει με υπομονή και μεράκι η Προοδευτική Ένωση Πυρσόγιαννης, 15 χρόνια τώρα.

Το Α' μέρος του ντοκυμαντέρ με τίτλο «Το Ταξίδι - Το μπουλούκι», μας έδωσε την ευκαιρία να γνωρίσουμε το εύρος της δραστηριότητας και την κινητικότητα των ντόπιων μαστόρων, τις συνθήκες της ζωής και της δουλειάς τους, τις συνήθειες τους, τις συμφωνίες και τους λογαριασμούς τους, τα δρομολόγια τους, μέσα και έξω από την Ελλάδα. Παράλληλα, μέσα από μαρτυρίες, παρουσιάστηκε και η ζωή αυτών που έμεναν πίσω και ιδιαίτερα των γυναικών που φορτωμένες τα βάρη του σπιτιού και τις ευθύνες για το μέγαλωμα των παιδιών, καρτερούσαν το γυρισμό και, όχι λίγες φορές, μάταια.

Προπάντων όμως δόθηκε ανάγλυφα το στίγμα του Πυρσογιαννίτη μάστορα που θέλγεται από τον πλάνητα βίο και την περιπέτεια, που ξέρει να υποτάσσει την ανάγκη στη θέλησή του, που ρίχνεται με κέφι στις όποιες απολαύσεις του προσφέρει η έτσι κι αλλιώς στερημένη ζωή του. Είναι ο άνθρωπος που ξέρει να αγκαλιάζει και να γλεν-

τάει τη δύσκολη ώρα. Η σκληρότητα του βίου του τελικά μετουσιώνεται σε μια άπειρη αγάπη για την ίδια τη ζωή, για τον έρωτα, το γλέντι. Οπλισμένος με πειραχτικό πνεύμα, ευστροφία και έντονο μεράκι για την τέχνη του, ξέρει να αμύνεται όταν «ο μπαρός φορεί κατσάλι» και να αμείβει όταν «ο μπαρός φορεί όρματος».

Σεριανώντας στον κόσμο οι τεχνίτες της πέτρας έχτιζαν γεφύφια, εκκλησίες, καμπαναριά, σεράγια, τζαμιά με μιναρέδες, δημόσια κτίρια, τράπεζες, ξενοδοχεία, με μια απίστευτη για την εποχή σοφία, με απaráμιλλη τεχνική τελειότητα και λεπτή αίσθηση του ωραίου.

Την Τέχνη και την Τεχνική των μαστόρων των χωριών της Κόνιτσας είχαμε την ευκαιρία να τη θαυμάσουμε μέσα από το Β' μέρος του ντοκυμαντέρ, όπου ο καθηγητής της Αρχιτεκτονικής Σχολής Θεσ/νίκης, Αργύρης Πετρονώτης, μίλησε για τις αρχιτεκτονικές αρετές, τις κατασκευαστικές λεπτομέρειες και τα υλικά κατασκευής των χτισμάτων. Οι άμεσες μαρτυρίες των παλιών μαστόρων έδωσαν διαφωτιστικές πληροφορίες πάνω στον τομέα της τεχνικής τους. Παρουσιάστηκε έτσι η εκπληκτική ιστορία μια δημιουργικής πορείας τριών αιώνων που ξεπερνά τα όρια της Ελλάδας και φτάνει ως τη μακρινή Περσία, αποκορύφωμα της δραστηριότητάς τους.

Στο Γ' μέρος με τίτλο «Το Παρόν. Οι Μνήμες» παρουσιάζεται η φάση της παρακμής. Οι ρεαλιστικές μαρτυρίες των σημερινών νέων μαστόρων αποκαλύπτουν ότι η τέχνη των παλιών χάθηκε οριστικά.

Δε μένουν παρά οι μνήμες και η πικρή διαπίστωση πως κανείς δεν κληρονόμησε την παλιά τέχνη. Τώρα η δράση των μαστόρων της πέτρας αποτελεί υλικό για ιστορική, λαογραφική

και κοινωνική έρευνα. Κάτι τέτοιο επιχείρησε από το 1976 μια παρέα νέων μαστόρων και σπουδαστών από την Πυρσόγιαννη με την έκδοση του θαυμάσιου περιοδικού «ΑΡΜΟΛΟΙ». Μια τρίμηνη έκδοση με θέματα από την Πυρσόγιαννη και τα γύρω μαστοροχώρια. Το περιοδικό αυτό έπαψε να εκδίδεται στα 1980, αφού συμπλήρωσε το 10^ο τεύχος του.

Το σταμάτημα όμως της έκδοσης του «ΑΡΜΟΛΟΙ» δε σήμανε και το τέλος της ερευνητικής προσπάθειας των νέων της Πυρσόγιαννης. Η προσπάθειά τους να στήσουν το Μουσείο του Πυρσογιαννίτη Μάστορα, η εντόπιση και η μελέτη όσο γίνεται περισσότερων χτισμάτων και η δημιουργία του θαυμάσιου αυτού ντοκυμαντέρ, είναι προϊόντα της δικής τους ευαισθησίας και αγάπης για τον τόπο τους και για ό,τι θαυμαστό ξεπήδησε απ' αυτόν.

Κ.Τ.

ΤΟ ΜΟΥΣΕΙΟ των Πυρσογιαννιτών

μαστόρων της πέτρας

(Το κείμενο που ακολουθεί το πήραμε από την πρόσκληση της Προοδευτικής Ένωσης Πυρσόγιαννης, με την οποία καλούσε τα μέλη της στο ετήσιο γλέντι της στις 21 Γενάρη)

Αγαπητά μέλη της ΕΝΩΣΕΩΣ

Ύστερα από τρία χρόνια κοπιαστικής δουλειάς, διαμορφώσαμε το παλιό πέτρινο σχολείο που φέτος ελπίζουμε να φιλοξενήσει την πλούσια πολιτιστική μας παράδοση, τη ζωή και το έργο των μπουλουκιών της πέτρας.

Παραδίνουμε στο πανελλήνιο ένα μοναδικό ΜΟΥΣΕΙΟ με σπάνιο εθνολογικό υλικό και πιστεύουμε ότι θα αποτελέσει χώρο έρευνας κι αφορμή για στοχασμό, σημασίας ευρύτερης από αυ-

τήν που ορίζουν τα συγκεκριμένα ιστορικά πλαίσια.

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ξεκίνησε και τελειώνει ένα έργο τολμηρό και φιλόδοξο, ένα κατόρθωμα που τιμάει και τα μέλη της και τον τόπο μας.

Ευχαριστούμε ολόψυχα όλους όσοι αφιλοκερδώς εργάστηκαν στο ΜΟΥΣΕΙΟ, όλους όσοι βοήθησαν με τον μικρό ή μεγάλο οβολό τους, όλους όσοι πάσχισαν αυτά τα χρόνια να συγκεντρώσουν πληροφορίες, γράμματα, δευτέρια, συμφωνητικά, εργαλεία, λιθανάγλυφα και παλιές φωτογραφίες.

Ιδιαίτερα ευχαριστούμε για το ενδιαφέρον τους τις γιαννιώτικες εφημερίδες ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ, ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΑΓΩΝΑ, ΠΡΩΙΝΟ ΛΟΓΟ, ΠΡΩΙΝΑ ΝΕΑ και για την οικονομική τους βοήθεια το Υπουργείο Πολιτισμού, το Πολιτιστικό τμήμα της Νομαρχίας Ιωαννίνων, την ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Κονίτσης και τους συλλόγους Πυρσογιαννιτών Αμερικής, Αυστραλίας, Αθηνών και Ιωαννίνων.

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ
ΠΥΡΣΟΓΙΑΝΝΗΣ
ΕΤΟΣ ΙΔΡΥΣΕΩΣ 1926

63 χρόνια ζωής

Η ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ Πυρσόγιαννης συμπλήρωσε 63 χρόνια ζωής.

Μια πορεία γεμάτη αγώνες και συμμετοχή στις ανάγκες και στα προβλήματα του τόπου μας, μια πορεία που κινητοποίησε συνειδήσεις και δημιούργησε έργα θαυμαστά για τη μικρή μας κοινωνία.

Χωρίς το ΣΥΛΛΟΓΟ δεν είναι υπερβολή, θα είμασταν φτωχότεροι σε πρωτοβουλίες για έργα και σε προοπτική για επιβίωση. Στα χρόνια που πέρασαν δεν σταμάτησε και δεν χαλάρωσε την παρουσία του. Ήταν κάτι που το επεδίωξε μόνιμα και που ανταποκρινόταν σε ένα διάχυτο αίτημα των μελών του.

Εξηντατρία χρόνια ζωής δεν είναι λίγα. Και στη ζωή του καθενός και στη ζωή ενός σωματείου. Στέκεσαι στο κρίσιμο αυτό σταυροδρόμι κι αναπολείς τι πέρασε και αναλογίζεσαι το τι θα 'ρθεί.

Το γεγονός ότι η δράση του ΣΥΛΛΟΓΟΥ προσφέρει σήμερα πλούσιο υλικό στον οποιοδήποτε κριτή του έργου του, αυτό και μόνο είναι αρκετό για να μας πείσει ότι αυτό που έγινε ήταν κάτι το έντονο κι αποφασιστικό. Και μονάχα σε τούτη την προοπτική, αν τη δούμε, η 63χρονη, σταθερή και ιδίως αυτοδύναμη, όχι απλώς επιβίωση αλλά θαυμαστή άνθιση της ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ, είναι ένα γεγονός πρωτόγνωρο στον Ελλαδικό χώρο.

ΤΟ ΚΟΝΙΣΜΑ ΤΟΥ ΑΙ — ΘΑ- ΝΑΣΗ

(στη Ράχη, στο Ρόμπολα)

B. Βουρδούκα

Διαβάζοντας στο περιοδικό «Κόνιτσα» το Κόνισμα, που γράφει ο φίλος μας Νίκος Τζουμέρκας, η σκέψη μου γύρισε πίσω 60 χρόνια, στην παιδική μου ηλικία, να πάρω τον παλιό δρόμο που γνώρισα πριν από 60 χρόνια, που χρονολογείται από όταν έγινε το χωριό μας, το Πεκλάρι. Έτσι ένα πρωί, από τον Πάνω Μαχαλά που μένω, πήρα την απόφαση να πάω με τα πόδια. Περνώ τον ποταμό και από εκεί αρχίζει η ανηφόρα περίπου 2 χιλιόμετρα. Σιγά - σιγά, με τρεις σταθμούς, γιατί τα πόδια δεν το λένε, έφτασα κουρασμένος. Έκατσα στη ρίζα, που είναι σαν πεζούλι και ένιωσα ευχαρίστηση ακούγοντας τον αέρα να φυσά απαλά και να χαιδεύει τα μαλλιά μου. Ήταν η ώρα 9.20'. Ο νους μου γύρισε 60 χρόνια πίσω. Τι να πρωτοθυμηθώ! Τελείωνε το ένα, έρχονταν το άλλο. Κάποια στιγμή, δεν ξέρω πως, έπεσε το μάτι μου απάνω στην πέτρα, που έσβηνα τα τσιγάρα, και μέτρησα 6 τσιγάρα, που πιθανόν να ήταν με μια φωτιά αναμμένα. Κοίταξα το ρολόι μου και έλεγε 11.10'. Είναι αλήθεια ότι στη Ράχη, στο Ρόμπολα, είναι το πιο αγνάντιο μέρος του χωριού μας. Βλέπεις ένα γύρο τον Αι - Λια, Πλάκα, Προσήλιο, Σουσούνιτσα, το βουνό. Και το Μάη, χωράφι παντού, να καίγεται ο τόπος, εκεί θα φυσάει.

Ας αρχίσουμε πως τα βρήκαμε και εμείς και ό,τι μας είπαν οι μεγάλοι: Το Κόνισμα στη Ράχη ήταν ο πρώτος σταθμός ξεκινώντας από το χωριό. Ενώ εμείς οι Πανωμαχαλίτες είχαμε 2 χιλ. ανηφόρα, ο κάτω και Πέρα Μαχαλάς είχε 2,5 και υποχρεωτικά κάθονται για ξεκούραση και περίμεναν και παρέα ξεκινούσαν παίρνοντας το ίσιο και φτά-

νοντας στο Φουρτολάκο, που συναντάμε το δημόσιο τώρα. Το Κόνισμα αυτό ήταν το ξεπροβόδισμα και το καρτέρεμα. Μέχρι εκεί πήγαιναν τους ταξιδεμένους που φεύγουν. Εκεί γίνονταν το σφιχτό αγκάλιασμα και το τελευταίο φιλή της αγάπης. Εκεί άκουγες τις τελευταίες ευχές με κλαμένα μάτια: «Ώρα καλή, άντρα μου. Καλό ταξίδι να 'χεις. Να σε βοηθά ο Αι - Θανάσης» - «Ευχαριστώ, γυναίκα. Το νου σου στο σπίτι και στα παιδιά. Μόλις φθάσω θα σου γράψω και θα στείλω και παράδες».

Για μας τους μικρούς, όταν πρωτοβγαίναμε για ταξίδι, μας βάναν ένα ποτήρι κρασί στην εσωτερική πόρτα του σπιτιού για να το χύσομε με το δεξί πόδι. Το είχανε για γούρι. Μετά απέξω ο πάππος, η Κυρα - μάνα, δηλ. η γιαγιά, έδιναν ευχές. Μαζεύονταν όλοι στην Κρεβάτα. Ο πάππος: «Ώρα καλή, Μπουτσούλη μου (που εννοεί όμορφο, καλό παιδί)». Η Κυρά - μάνα: «Ώρα καλή, καμάρι μου Να πας και να 'ρθεις καλά. Να σε βοηθούν τα βακούφια (εννοεί τις εκκλησιές)». Τελικά κάποιος θα σε έβγαζε ως το Εικόνισμα. Πάντα εκεί ήταν ο τελευταίος χαιρετισμός. Άκουγες κάποιο μεγάλο: «Πάρτε και λάδι να ανάψετε το καντήλι, να τους βοηθήσει να παν καλά και να 'ρθουν καλά». Επίσης εκτός το ξεπροβόδισμα και ένα άλλο σημαντικό που γινόταν προπολεμικά στην Κόνιτσα. Γινόταν παζάρι Πέμπτη και Σάββατο και κατεβαίνουν όλα τα χωριά της Επαρχίας και ψώνιζαν. Από ό,τι θυμάμαι στα γύρω χωριά δεν υπήρχε μαγαζί: Γορίτσα, Κλυδωνιά, Μαζιοσάναβα, Κουτσούφλιανη. Ζέλιστα, Καβάσιλλα, Βράνιστα, Κορτίνιστα. Μόνο στο Πικλάρι υπήρχε ο Νικόλας Γκούμας από το 1920. Μετά, 1930 με 32, άνοιξε ο Γιάννης Καραγιάννης. Και σ' αυτά τα χωριά

που είχαν δεν ψώνιζαν, διότι λέγαν τα δίναν ακριβά. Θέλαν να βγάλουν το ένα άλλο ένα. Αυτό το διαπιστώνω από το χωριό μου. Μόνο στην ανάγκη ψώνιζαν κανένα ράμα, κανένα φράγκο πιπέρι κόκκινο καμιά οκά άλας, αλλά τα βαριά πράγματα που είχαν πολλά χρήματα (λάδι, ρύζι, ζάχαρη), στην Κόνιτσα. Μόνο στην ανάγκη κανένα κατοστάρι λάδι (δράμια όχι παράδες), γιατί το λάδι στην Κόνιτσα είχε 35 δραχ. η οκά, στο Πικλάρι 40. Ήταν η μεταφορά και το εμπορικό κέρδος. Συνήθως έρχονταν ταχτικά στο χωριό Τσάμηδες από Κάτω Παραμυθιά - έτσι τους λέγαν - με τα μουλάρια και τις μπραζίνες (ασκιά) με 36 δραχ. η οκά και τρέχαν όλοι με τα λαδιρούδια και παίρναν άλλος 1 οκά, άλλος 2 και 3 και 5 οκάδες, ανάλογα τα χρήματα που είχαν.

Έβλεπες οι δυο δρόμοι της Πλάκας και της Λάκκας της δικής μας, όποια ώρα και να κοιτούσες το δρόμο, πάντα αραδούσαν πέρα - δώθε από τη Μπριάζα (Δίστρατο) Καραβάνια με σανίδια. Διανυκτέρευαν απάνω από το χωριό μας, στο βρύση

Το πρωί στην Κόνιτσα πουλούσαν ό,τι πράγματα είχαν, ψώνιζαν, το βραδάκι ξεκινούσαν, διανυκτέρευαν στο ίδιο σημείο και το επόμενο βράδυ στο Δίστρατο. Και κάτι ακόμα που χάθηκε: Όλα τα χωριά που ψώνιζαν στην Κόνιτσα είχαν τους μουστερήδες. Λέγαν ποιον έχεις μουστερή, π.χ. τον Πηγαδά, Λία Γιαννούλη, Αγγελή, Φλώρο Κουκέση... Μουστερή λέγαν τον μπακάλη.

Τέλος συνεχίζομε με το δεύτερο σημαντικό που γράψαμε παραπάνω για το Κόνισμα.

Όπως γράψαμε Πέμπτη και Σάββατο γινόταν παζάρι στην Κόνιτσα. Το Πικλάρι ήταν το μεγαλύτερο χωριό από τα γύρω χωριά και είχαν από όλα τα ζαρζαβατικά και από όλα τα φρούτα. Όλες τις εποχές πηγαίναν και που-

λούσαν στην Κόνιτσα. Τα εκμεταλλεύονταν όλα τα είδη παραγωγής. Ούτε μούρες δεν μας άφηναν να φάμε. Όσοι δεν είχαμε έπρεπε να ρωτήσομε. Από τέλος Μάη άρχιζαν τα κεράσια, που ήταν η πρώτη παραγωγή. Ακολουθούσαν τα βύσσина, τα δαμάσκηνα, τα μήλα, τα κυδώνια, κανένα φασολάκι, κανένα κολοκύθι, ως τον Οκτώβριο. Μετά άρχιζαν τα χειμωνιάτικα: φασόλια, πατάτες, κρεμίδια. Το κρασί και το ρακί το κρατούσαν τελευταίο. Τον Μάρτη μήνα τον λέγαν άκρη του καιρού, που σωνόταν όλα. Σωνόταν και το Καλαμπόκι, το μόνο πρόβλημα που είχε το Πικλάρι. Από φαί είχε τα εγχώρια φασόλια, πατάτες, λάχανα, πράσα, κρέας. Το χινόπωρο θα σφάζαν άλλος γίδα, προβατίνα, για παστουρμά. Υπήρχαν στην εποχή μου 5 χιλ. γιδοπρόβατα. Από το τέλος Μάρτη άκουγες: «σώθκι το καλαμπόκι». Τελευταίο έμενε το κρασοράκι για να πιάσουν καλή τιμή που κυμαίνονταν από 25 δραχ. έως 30 η οκά, η πρώτη η ραφινάδα ενώ το Νοέμβριο που έβγαίνε την πουλούσαν δεκαοχτώμιση δραχμές. Και το ωραίο ήταν και για ορισμένους μπεκρήδες που φτιάναν κεφάλι χωρίς να πληρώσουν δραχμή. Όποιος πουλούσε ρακή έπρεπε να 'χει και ένα ρακοπότηρο, γιατί οι αγοραστάδες χωρίς να πιουν δεν αγόραζαν. Άμα ήταν ελαφριά «δεν κάνει», έλεγαν, «για 20 ή 18. Άμα θέλεις 16 την παίρνω». Έτσι το λοιπόν όσοι ήθελαν να πιουν, να φκιάσουν κεφάλι βρίσκαν τη δικαιολογία αυτή. Έτσι ο πωλητής είχε ξεγραμμένη μια μισοκάρα. Στο τέλος του παζαριού παίρναν βόλτα τα μαγαζιά να πωλήσουν όση έμενε. Εκείνοι δεν δοκίμαζαν, το κόβαν το παζάρι μια και έξω. «με 15 δραχ. άμα θέλεις άστηνε». Αναγκαστικά την άφηναν. Η αγορά θα κλειούσε και ήθελαν να ψωνίσουν.

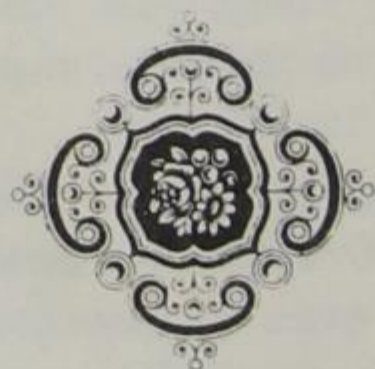
Εδώ θέλω να διευκρινίσω κάτι. Θα μου πείτε τι σχέση έχει το Κόνισμα με τις πωλήσεις στο παζάρι. Έχει, φί-

λοι μου. Πριν από 55 χρόνια και πέρα δεν ξέρει κανένας τις δυσκολίες και τις ανέχειες που είχαν οι πατεράδες των σημερινών παιδιών και πρέπει να λέγονται και να γράφονται και να μένουν να βρίσκονται, όπως εμείς οι 65ρηδες σήμερα αυτά που βρήκαμε και μας είπαν οι πιο μεγάλοι δεν τα ξεχνάμε. Πριν από το 1940, πριν από 50 χρόνια, τα παιδιά περπατούσαν και μιλούσαν όχι λιγότερο από 2,5 χρονών. Αν κανένα έτρωγε ένα πιάτο ρύζι πρέπει να 'ταν αρχοντόπουλο. Η φτωχολογιά με το γάλα της μάνας, που ήταν όλη μέρα στο χωράφι, μεγάλωσε. Το βράδυ βύζαιναν. Την ημέρα με το «μάτσιανο» της κυρα - μάνας (γιαγιάς). Να τι είναι το «μάτσιανο». Έβαζε η κυρά - μάνα μια χαψιά ψωμί μπομπότα στο στόμα και λίγο φασουλόζουμο, το ματσανούσε και το έδινε στο μωρό. Αυτό είναι το μάτσιανο που αμφιβάλλω αν το ξέρει κανένας σήμερα. Με αυτές τις συνθήκες μεγαλώσαμε εμείς. Σήμερα τα παιδιά μιλούν και περπατούν στον ένα χρόνο. Και τώρα τι σχέση έχει το Κόνισμα με αυτά που έγραψα. Έχει, όπως γράψαμε, για το ξεπροβόδημα.

Όπως έγραψα Πέμπτη και Σάββατο ήταν παζάρι στην Κόνιτσα. Δεν απολείπαν οι πωλητές από το Πικλάρι και όλο γυναίκες, όλες φορτωμένες με τσουβάλι στις πλάτες, με τρουβάδες, με λαδιρούδια για λάδι, γκάζι. Αφού περνούσε η πρώτη αποστολή, οι μεροκαματιάρηδες που ξεκινούσαν για εργασία η δεύτερη αποστολή, οι πωλητές και αυτοί που πήγαιναν για ψώνια. Οι πωλητές, φορτωμένοι όπως ήταν, μέχρι το Κόνισμα ήθελαν ενισχύσεις. Άκουγες το πρωί: «Έλα, καμάρι μου, να με βοηθήσεις». Και έτσι φτάναμε και εμείς μέχρι το Κόνισμα. Εμείς ζητούσαμε να μας φέρουν από το παζάρι κανένα τόπι,

κανένα μπιρμπίλι, καμιά μουζικά, αυτά ήταν η επιθυμία μας. Ξεκουράζονταν λίγο και έφευγαν. Όπως βλέπετε για μικρούς και μεγάλους ήταν το αποκούμπι όλων των περαστικών. Καρτερούσε ξεπροβοδούσε, το καντήλι του άναβε 90 χρόνια και πλέον, όπως μου είπε ο μαστρο - Κώστας Χούψιας, 95 χρονών. Χτίστηκε το 1895 με 1900. Το είχε χτίσει ο Λάμπρο Λώλος, ο παππούς του Λάμπρου που πέθανε το 1935. Και όμως ξεχάστηκε. Από τον καιρό που έγινε ο δρόμος είχε να πατήσει ποδάρι ανθρώπου εκεί. Μάλλον ο πρώτος επισκέπτης θα ήμουν εγώ. Ήταν γκρεμισμένο. Σκέφτηκα, παλιό είναι, εγκαταλειμμένο, έπεσε. Και όμως δεν έπεσε, το χαλάσαν. Σε συζήτηση που έγινε έμαθα ότι με τα γεγονότα από το 1947 και δώθε κάποιος ή κάποιοι κρύψαν λίρες. Ήταν σημαδιακό σημείο. Μετά ήρθαν και τις πήραν και το άφησαν έτσι. Αυτό ήταν το τέλος του Κονίσματος στη Ράχη στο Ρόμπολα. Το έπαθε σαν αυτό που λέγεται για ένα κεφάλι ανθρώπινο που κάποιος βρήκε πεταμένο στο δρόμο και έγραφε «μη χειρότερα». Από περιέργεια το πήρε στο σπίτι να ιδεί τι χειρότερα θα πάθει. Τσακώθηκε με τη γυναίκα του και το ρίχνει στο φούρνο και έγινε στάχτη. - Τι έγινε το κεφάλι, γυναίκα; - Δεν το ξέχασες ακόμα και με κουπανάς; στο φούρνο.

Γι' αυτό έλεγε είναι και χειρότερα: έγινε στάχτη.



Η Δοξασμένη Κοιλάδα

(Η λεκάνη του Αώου - η Αρχαία Πα-
ραναία)

Συνέχεια του προηγούμενου

του Ηλία Παπαζήση

Μέρος ένατον

Και στα Μοναστήρια, η Κοιλάδα του Αώου δεν υστέρησε. Είχε αρκετά. Θα ήταν δε μεγάλη παράλειψη να μην τα αναφέρομε, διότι όπως γνωρίζουμε, η προσφορά των στη Θρησκεία, Παιδεία, ανάσταση του Γένους υπήρξε μεγίστη, ανεκτίμητη. Εκείνα, στα χρόνια της μαύρης σκλαβιάς, σ' όποια γωνιά της ελληνικής γης κι αν βρέθηκαν, εξεπλήρωσαν την αποστολή των, έγιναν ο φάρος της Χριστιανικής Πίστης και της Εθνικής συνείδησης, οι θεματοφύλακες των ιερωτέρων παραδόσεων του Γένους, ο Χώρος μέσα στον οποίο θρησκεία - πατρίς σφυρηλατήθηκαν, συνδέθηκαν άρρηκτα, μεταβλήθηκαν σε γρανίτη και δυναμίτη που ανατίναξαν την οθωμανική αυτοκρατορία. Ο Στρατηγός δε ο Μακρυγιάννης στ' απομνημονεύματά του Γ' σελ. 362 γράφει: «.... Αυτά τα μόναστήρια ήταν τα πρώτα προπύργια της επανάστασής μας. Ότι εκεί ήταν και οι τζεμπιχανέδες μας κι όλα του πολέμου. «Ότι ήταν παράμερον και μυστήριον από τους Τούρκους».

Στην Κοιλάδα του Αώου Μοναστήρια ήταν: 1) Του **Ηλιοχωρίου** (Δοβρινόβου ή Ντομπρινόβου). Για το μοναστήρι αυτό έχουν γράψει ο ιστορικός Λαμπρίδης, ιατρός απ' τα Άνω Πεδινά (Σουδενά) Ζαγορίου, και ο ποιητής Κώστας Κρυστάλλης στα «Άπαντα» απ' το Συρράκο. Περιγραφή τούτου δημοσιεύει στην εφημερίδα «Ηπεριωτικόν Μέλλον» της 14 Ιουνίου 1973, ο Νικόλαος Πολυμερίσης συνταξιούχος δικαστικός λειτουργός που κατήγετο απ' το Ηλιοχώρι.

Ο κοινοτικός γραμματεύς δε του Βρυσοχωρίου Νικόλαος Εξάρχου, που διετέλεσε αρκετά χρόνια και κοινοτικός Γραμματεύς στο Ηλιοχώρι, είχε συγκεντρώσει πληροφορίες και στοιχεία για το χωριό και το Μοναστήρι με σκοπό να γράψει την ιστορία των. Δυστυχώς πέθανε ξαφνικά, τα δε εγκαταλειφθέντα στοιχεία, αν και ατακτοποιητα δίδουν κάποιο φως στην ιστορία του χωριού και του Μοναστηριού.

Κατά τα υπάρχοντα λοιπόν στοιχεία και την παράδοση το Μοναστήρι του Ηλιοχωρίου (Δοβρινόβου) χτίσθηκε το 1300 μ.χ. κατόπιν οράματος, από τους μοναχούς Μακάριον, Ιερέμιον και Βλάσιον, οι οποίοι εμόναζον πρώτα σε μοναστήρι της Κρήτης.

Στη θέση που κτίσθηκε, κατά την παράδοση προϋπήρχε το ασκητήριο του Αναχωρητού (μοναχού) Βαρλαάμ (1250 μ.χ.). Βρίσκεται σε τοποθεσία κοντά στο χωριό, απόμερη με νερό και πράσινο και περιβάλλεται από μεγάλη έκταση Αλπικού μεγαλείου. Θεία μοναξιά. Γρήγορα πλουτίσθηκε με την κατασκευή δωματίων φιλοξενίας, κελλιών, αγροκτημάτων, υδρομύλων κ.τ.λ.

Αφιερωμένο στη Γέννηση της Θεοτόκου, εορτάζει στις 8 Σεπτεμβρίου. Τότε κατά την παράδοση γίνονταν μεγάλο πανηγύρι και έρχονταν προσκυνητές όχι μόνο απ' τα χωριά της περιοχής, αλλά και από μακρινά μέρη. Μέχρι το έτος 1694, εμόναζον ιέρειες (μοναχές). Σε εκκλησιαστικό βιβλίο Εκδόσεως του έτους 1450 αναγράφονται ονόματα αυτών (Ευθυμία, Κατερίνα, Καλλινίκη, Λαυρεντία, Μαγδαληνή, Στασιανή, Σωφρονία, Χρυσοφόρα, Χάιδω, Διονυσία, Θεοδούλη...) Με το πέρασμα του χρόνου άρχισε η παρακμή του και η κατάρρευσίς του. Και θα συνεχίζετο, εάν δεν ανελάμβανε Ηγούμενος ο μοναχός Κυπριανός ο οποίος πολλές ανακαινίσεις και επισκευές έκαμε. Το επλού-

τισε, το ανέδειξε ένα απ' τα πλουσιώτερα Μοναστήρια της Ηπείρου.

Ο Κυπριανός ήλθε απ' την Αλβανία και ήταν πολύ πλούσιος μοναχός. Ήταν η περίοδος που κυβερνούσε την Ήπειρο και πολλά άλλα μέρη ο Αλή Πασάς απ' το Τεπελένι με τον οποίο ο Κυπριανός ήτο ομογάλακτος, δηλαδή μικρά παιδιά βύζαιναν απ' την ίδια μάνα και κατά συνέπεια και αδελφικός φίλος του. Στην αρχή οι Μουχταροδημογέροντες του χωριού δεν δέχθηκαν τον Κυπριανό για ηγούμενο στο Μοναστήρι. Τότε εκείνος κατέφυγε στον αδελφικό του φίλο τον Αλή και εξήτησε τη βοήθεια του. Ήθελε με κάθε τρόπο να γίνει Ηγούμενος στο Μοναστήρι αυτό γιατί του άρεσε πολύ. Ο Αλής, όταν έμαθε την άρνηση των Δοβρινοβιτών θύμωσε πολύ. Έστειλε απειλητική γραφή (εντολή) προς τους ιθύνοντες του χωριού που έλεγε:

«Μουχταροδημογέροντες και ιερείς του Δοβρινόβου.

Έδωκα το πουγιουρντί μου στον ηγούμενο Κυπριανό που είναι δικός μου άνθρωπος και το ζήνι μου (άδεια) δια να βάλει μαστόρους και με δικά του χρήματα να φκιάση το Μοναστήρι της Παναγιάς του χωριού σας, κι όπου αν περάσει αλλού και κανένας να μη τον εμποδίση ούτε να του γίνει κανείς (εμπόδιο) ότι αυτό το Μοναστήρι εξεύρετε όπου είναι εδικόν μου και το αγαπώ εξ αποφάσεως. Αλλέως μη κάνετε, ότι τζεβάπι (απόκριση, αντίρρηση) δεν μου δίνετε, όχι άλλο»

Ιωάννινα 24 Ιουλίου 1798

(Τ.Σ) Αλή Πασάς

Σημειώνουμε, ότι το ανωτέρω τεκμήριο βρέθηκε σε αντίγραφο στη συλλογή που είχε κάμει ο Νικόλαος Εξάρχου και φέρει τον γραφικό χαρακτήρα του. Προφανώς την αντιγραφή την έκαμε απ' το πρωτότυπο στοιχείο που βρίσκονταν στο αρχείο του ισχυρού παράγοντα της εποχής εκείνης και Βεκύλη

κύρ Νίκου κατοίκου Ηλιοχωριού, προτού να καταστραφεί απ' τους Γερμανούς το 1943 που πυρπολήθηκε το χωριό.

Κατά την παράδοση πάλι, ο Αλής έστειλε και ιδιόχειρη γραφή (εντολή) προς τους Δοβρινοβίτες που έλεγε: «Μουχταροδημογέροντες του Δοβρινόβου, ν' αφήσετε τον καλόγερο να φτιάξη το Μοναστήρι, γιατί θα σας τρώη το μαύρο φίδι».

Οι Δοβρινοβίτες φοβήθηκαν τις απειλές του Αλή και χωρίς δισταγμό τώρα δέχθηκαν τον Κυπριανό Ηγούμενο στο Μοναστήρι. Όπως δε αποδείχθηκε έγινε ο ανακαινιστής αυτού, έκαμε τόσες ανακαινήσεις και μεταρρυθμίσεις, πάτησε τόσο βαθειά την προσωπική του σφραγίδα, ώστε τ' ονομά του ν' αντικατασταθεί για πολλά χρόνια με τ' όνομα του Κυπριανού.

Ακόμη και το χωριό ευεργέτησε ο Κυπριανός. Δι' εξόδων του κατεσκεύασε το υδραγωγείο της Κοινότητας μήκους 2 1/2 χιλιομέτρων, που τα ίχνη του σώζονται και σήμερα. Σε μεγάλη ακμή έφθασε το Μοναστήρι αυτό στην περίοδο που Ηγούμενος ήτο ο Κυπριανός. Είχε προικισθεί με άμφια χρυσοῦφαντα και χρυσοκέντητα μεγάλης αξίας. Μέχρι τινος σώζονταν Σταυροί Χρυσοί, αργυροί, Ευαγγέλια με χρυσοποίκιλτα καλύμματα και εγχάρακτες εικόνες και επιγραφές και άλλα πολλά. Δυστυχώς μετά το θάνατο του Αλή, λεηλατήθηκε απ' τα σουλτανικά στρατεύματα του Χουρσίτ το έτος 1821 όπως και άλλα Μοναστήρια και Εκκλησίες και σιγά, σιγά άρχισε η παρακμή του.

Μέχρι το έτος 1850 τμήμα του εχρησιμοποιείτο ως σχολείο του χωριού. Απ' τα οικήματα σήμερα δεν σώζεται κανένα. Σώζεται μόνο ο Ναός «ρυθμού Βασιλικής». Μέσα στο Ναό βρίσκεται σε καλή κατάσταση το «Τέμπλο» σκαλιστό από ξύλο καρυδιάς. Επίσης σκαλιστός είναι ο Δεσποτικός θρόνος, η Α-

γία Τράπεζα, το προσκυνητάρι κ.α. Διασώζονται περίφημες εικόνες μεγάλης ζωγραφικής αξίας του περιφήμου ζωγράφου Απελλή. Υπήρχαν λείψανα 15 Αγίων μεταξύ των οποίων ως λέγεται και λείψανο της χειρός του Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου.

Στον Ναό αυτό, ιερούργησε ως λέγεται και ο Κοσμάς ο Αιτωλός κατά το πέρασμά του και ευρίσκεται και η εικόνα του.

Επί του εμπροσθίου παλαιού τοίχου και άνωθεν της εισόδου της εκκλησίας αναγράφεται:

«1784 Γιάννης Μάτης»

Δεξιά της εισόδου υπάρχει η επιγραφή:

«Έργον το παρόν Κυπριανού

Πανωσίου Ηγουμένου

ΑΨΘΘ Αυγούστου 15 1799»

Σε σωζόμενο εκκλησιαστικό βιβλίο (τριώδιον) του έτους 1538 αναγράφονται:

«Το παρόν βιβλίον τετύπωτε εν μεν Ενετήεσι πόνω και δεξιότητι Δημητρίου του Ζήνωνος αναλώμασι δε Δαμιανού του εκ Κασετζίου Ιλυρίδος πέρας δε ξυνθεώ είληφεν έτος από Χριστού Γεννήσεως χιλιοστώ πεντακοσιαστώ τριακοστώ ογδόω Ιουνίου πρώτη ισταμένου» (1538) και εις Λατινικούς χαρακτήρας.

Σ' άλλη σελίδα τού «ίδιου βιβλίου διαβάζομε»:

«Ετούτο το Τριώδιον είνε της Παναγίας. Θεόδωρος αφιέρωσε εξ όλης της καρδιάς εις την Μονήν του Κυπριανού εις χώραν Δομπρινόβου, όπου είναι απ' το Ζαγόρι Κόντζα και Τοπογιόβα, που μίαν φοράν ήταν λαϊκός και πάλιν μετά ταύτα τον κόσμον απαρνήθηκε και μόνασεν πάραυτα πλούτη οικίαν και δόξαν ανθρώπων συνοδείαν ταχέως τα εμίσησεν με όλην την καρδίαν και του Κυρίου τον ζήλον σήκωσεν ανδρείας οίμοι λέγουσα ... οδύρεται ο άθλιος και

την κλήσιν έλαβον την χάριν και ειρήνην Κυπριανός να λέγεται μεγάλην καλωσύνην...

Σαν έλαβε την χάριν και άρχισε να γεμίζει το δοθέν αυτώ τάλαντον άοκνος αυγάτίζει και σ' όλην την Αρβανιτιά και σ' όλην την Τουρκιά τον Κύριόν μας και Θεόν Κύριον παρεκάλει.»

Εις το μηνιαίον μηνός Ιουλίου αναγράφεται: «υπέρ του Οσίου Πατρός ημών Κυπριανού μοναχού, ο οποίος ήταν πρότερον στρατιώτης έπειτα εμεταχειρίσθη την άσκησιν.»

Εις το μηνιαίον βιβλίον μηνός Μαΐου διαβάζομε: «Εις το 1825 Μαρτίου 20 σήμερα ο Ρούμελης Κιουταχής από τα Ιωάννινα επήγε εις το Μεσολόγγι να πολεμήσει τους κλέπτες και εγάπωσε γενναία την Αρβανιτιά».

Εις παλαιότατον ψαλτήριον και εις στο εσωτερικόν του καλύμματός του αναγράφεται: «Υπόδειγμα ο Απελλής ο περιβόητος ζωγράφος δεν κάμνει ημέραν να παρέλθη χωρίς να εργάζεται γι' αυτόν. Και ότι τον ηρώτησαν πως έφθασε στην τελειότητα της Ζωγραφικής τέχνης έδωσε την αξιομνημόνευτον απόκρισιν: «διότι δεν αφήκα ημέραν χωρίς να σύρω μίαν γραμμήν».

Σώζεται και η καμπάνα του Μοναστηριού αγορασμένη στη Βενετία το έτος 1770 από ευπόρους κατοίκους του χωριού.

Σήμερα ο Ναός επειδή δεν απέχει πολύ απ' το χωριό χρησιμοποιείται ως ενοριακός.

Έχομε δε προσωπικήν αντίληψη, ότι για τη διατήρηση του Ναού στη σημερινή κατάσταση, πολύ συνετέλεσαν και η προσπάθεια και φροντίδα του επί χρόνια εφημερίου του χωριού ιερομονάχου Ιωάννου Μπουσδρούκη (Παπαγιάννη).

(συνεχίζεται)

ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΗΣ ΧΡΥΣΟΥΛΑΣ ΧΑΛΟΥΛΟΥ

Πέρασαν τρείς μήνες από κείνο το μοιραίο βράδυ, που έφυγε για πάντα από κοντά μας η Χρυσούλα Χαλούλου. Ποιος να φανταζόταν ότι μες στο φοβερό δρολάπι εκείνης της νυχτιάς θα κόβονταν το νήμα της ζωής της, ακριβώς πάνω στην ακμή της δημιουργικότητάς της.

Εμείς, συγγενείς, φίλοι, συνεργάτες της, δεν μπορούμε να το πιστέψουμε ακόμα, ότι η Χρυσούλα, μας έφυγε για πάντα. Ούτε θα λησμονήσουμε ποτέ την καλοσυνάτη της μορφή, το πράο ύφος της, την ήρεμη και γεμάτη ανθρωπιά συμπεριφορά της, την απλότητά της...

Η Χρυσούλα, τέκνο της φτωχής επαρχίας μας, αγαπούσε το λαό και αγωνίζονταν ως γιατρός 'ν' ανακουφίζει τον πόνο του και ως προοδευτικός άνθρωπος, για κοινωνική δικαιοσύνη, όπου όλοι οι άνθρωποι, ταπεινοί και καταφρονεμένοι να 'χουν μια θέση στον ήλιο.

Διορισμένη το 1983 μικροβιολόγος στο ΙΚΑ Ιωαννίνων, εξυπηρετούσε εκατοντάδες εργαζόμενους. Με υπομονή και πειστικότητα έδινε οδηγίες στους πάσχοντες, που άκουαν μ' εμπιστοσύνη και σιγουριά τις ελπιδοφόρες συμβουλές της.

Μέλος του Δ.Σ. των γιατρών του ΙΚΑ και του Δ.Σ. του Ιατρ. Συλλόγου Ιωαννίνων, συμμετείχε στο συνδικαλιστικό κίνημα του κλάδου, αλλά δε σταμάτησε εκεί. Το 1982 εκλέγεται Σύμβουλος στο Δήμο Κόνιτσας για να προσφέρει κι από την Αυτοδιοίκηση τις υπηρεσίες στη γενέτειρά της.

Στις Δημοτικές εκλογές του '86, επικεφαλής του συνδυασμού «ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΚΙΝΗΣΗ» αγωνίστηκε με ήθος και αξιοπρέπεια, συγκεντρώνοντας σεβαστό ποσοστό ψήφων. Και ως Σύμβουλος, κατόπιν, στο Δήμο, πάντοτε έ-

παιρνε θέση αντικειμενική και διάφανη.

Κι εκείνο το μοιραίο βράδυ, επέστρεφε από συνεδρίαση του Δημοτ. Συμβουλίου, κουρασμένη από το φόρτο μιας κοπιαστικής ημέρας: έπεσε, κυριολεκτικά, στην εκτέλεση του καθήκοντος.

Αυτή ήταν με λίγα λόγια η Χρυσούλα.

Αγωνίστρια με ήθος κι ανεξάντλητη δύναμη για το καλό του λαού, που τον υπηρέτησε ως την τελευταία της πνοή.

Οι φίλοι, οι συμπατριώτες, ο πολύς κόσμος, αναγνώρισαν τις αρετές της κι αυτό αποδείχτηκε την ημέρα της κηδείας. Τέτοια πάνδημη συμμετοχή, η Κόνιτσα είχε να δει, από την εποχή του Ρούση.

Χιλιάδες άνθρωποι, από τα Γιάννενα και την Κόνιτσα, επώνυμοι κοινωνικοί παράγοντες, επιστήμονες και απλοί άνθρωποι του λαού, αποχαιρέτησαν με πόνο ψυχής την άδοξη και γεμάτη ανθρωπιά, κόρη της Κόνιτσας.

Στο λίγο διάβα της ζωής της η Χρυσούλα πρόσφερε πολλά, αλλά εξακολουθεί και μετά θάνατο να προσφέρει στο λαό της Κόνιτσας, που τόσο αγαπούσε και του συμπαραστέκονταν ακούραστη.

Με δωρεά του μικροβιολογικού εργαστηρίου της (μ' όλο τον εξοπλισμό του), από την οικογένειά της στο Δήμο, για να χρησιμοποιείται από τον εκάστοτε φορέα υγείας στην Κόνιτσα προς εξυπηρέτηση των Δημοτών, οι Κονιτσιώτες θα νιώθουν, τη σκιά της Χρυσούλας πλάι τους να τους συνδράμει.

Σαν ελάχιστο φόρο τιμής, σ' εκείνη που ήταν πάντα απλή και αποστρέφονταν τις επιδείξεις κάνουμε μια ταπεινή πρόταση στο Δημοτικό Συμβούλιο της πόλης. Ν' αφιερώσει τ' όνομά της σε μια οδό της Κόνιτσας.

Σ. Τουφίδης

ΜΝΗΜΗ
ΧΡΥΣΟΥΛΑΣ ΧΑΛΟΥΛΟΥ

Εκείνη η νύχτα, νόμιζες δεν είχε τελειω-
μό

τα μαύρα πέπλα της, να πάρει, να σηκώ-
σει.

Κατάντρομη κι η μέρα άργησε να 'ρθει,
δειλά προβάλλοντας, μουντό, λίγο το
φως,

Στοιχειά!!! ημέρεψαν από ντροπή.....

Ο θρήνος έσκιζε ψηλά τ' αιθέρια,
βουβάθηκε η ζωή, πάγωσ' η φύση.

Σκληρό μαντάτο, αστροπελέκι στις ψυ-
χές

ξερρίζωνε καρδιές

Και συ,

ανέμελη, πανώρια, γελαστή
φεύγεις, φεύγεις, φεύγεις μακριά

στην ακατάληπτη ζωή
της υπερκόσμιας αιωνιότητας.

Τώρα, που κόπασε ο γοερός θρή-
νος

καθώς τον σπαραγμό διαδέχεται η οδύνη
και το βουβό το κλάμα,

τώρα που ημέρεψε η φύση,
που σε δέχτηκε, νυφούλα στολισμένη,
μ' άσπρα πέπλα, σ' άσπρα πέπλα,
στο νιόσκαφτο μνήμα σου προσκυνητές,
αναρωτιόμαστε γιατί;

Μας άγγιζες βαθειά, σε νοιώσαμε,
μ' αξιοπρέπεια θαρρώ μοναδική
πρωτόγνωρη στο ήθος σου,
η ψυχή σου ολόλευκο περιστέρι.

Στης καταξίωσης την στιγμή, φεύγεις,
αφήνοντας στο απώγειο της δημιουργίας
δυσαναπλήρωτο κενό θετικής σκέψης
απόλυτων αριθμών.

Στους απέραντους λειμώνες της γνώ-
σης,

δεν υπήρχαν άγνωστα για σε μονοπάτια,
στην απεραντοσύνη των ωκεανών της ε-
πιστήμης,

μοναδική θαλασσοπόρος,
στους λοιπούς της δράσης σου τομείς
πάντα Κυρία, αληθινή.

Πρωτοπόρα, τολμηρή, δυναμική,
ανυποχώρητη, ανυστερόβουλη για όλα
πάνω απ' όλα.....

Τώρα τι απόμεινε
γκρίζο σούρουπο, μουντές ψυχές.
Σε μας που σ' αγαπήσαμε, τι θάθελες,
τι λές;

Νάταν νάσουν μαζί σαν χθές, κοντά μας
σήμερα

χειροπιαστή σαν χάντρα.....
— Δεν χάθηκα, κοντά σας είμαι, μαζί
σας,

κλαίς; Γιατί;
Με νοιώθετε, μ' αισθάνεσθε, κοντά σας
θάμαι ΠΑΝΤΑ.—

Βασίλης - Τούλα

ΠΑΛΙΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

(Από το αρχείο του φωτογράφου Ι. Καπαίου).



Παλαιosέλι: Δημοτικό Σχολείο 1917.



Από το πανηγύρι του Δεκαπενταύγουστου στο Παλαιosέλι 1937.



Γάμος στο Παλιοσέλι (πριν από το 1925).



Παλιοσέλι: τή 17/8/21

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΤΟΥ κ. ΖΙΩΓΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΤΟΥ κ. ΜΗΤΣΗ.

Οι Έλληνες ανέκαθεν, όταν είχαν να κάνουν με θέματα γνώσης και ιστορίας, προτιμούσαν το «διαλέγεσθαι» και αποστρέφονταν το «υβρίζεσθαι». Το ίδιο πράττουν οι απλοί και ήρεμοι κάτοικοι του τόπου μας, διαλέγονται, δηλ. κουβεντιάζουν, συζητούν, αποφεύγοντας τις ακρότητες. Δυστυχώς, έχουμε εξαίρεση από τον κανόνα στην επιστολή που έστειλε στο περιοδικό σας ο πατριώτης και κοντοχωριανός μου Βασίλης Μήτσης, από τη Ζέρμα, με αφορμή το άρθρο μου «Η Δροσοπηγή και το γεφύρι της». Ευχαριστώ τη διεύθυνση σύνταξης του περιοδικού που παρατήρησε «..... προσωπικές επιθέσεις και βαρείς χαρακτηρισμούς» και έκανε την σχετική παραίτηση στο τέλος της επιστολής. Οι αναγνώστες άλλωστε από το ύφος της γραφής θα καταλάβουν και τον τρόπο του σκέπτεσθαι του καθενός και θα κρίνουν. Περνώντας το κείμενο του επιστολογράφου από το ντριμώνι της απλής ευγένειας, ίδιο των ανθρώπων του τόπου μας, και απορρίπτοντας σαν σκιβαλα «μαργαριτάρια» του τύπου «ψεύδεσθε εκ συνειδήσεως», «...Γκαίμελς», «.... έπρεπε να σας απαντήσω σε άλλη γλώσσα», κ.α., θα προσπαθήσω να ανθολογήσω από την επιστολή ό,τι μπορεί να θεωρηθεί σαν στοιχείο, που θα βοηθούσε την έρευνα για το γεφύρι και να το σχολιάσω. Αυτό άλλωστε ενδιαφέρει την ιστορία και τους αναγνώστες.

1) Βέβαια και μπορούν οι κτηνοτρόφοι, ή και οποιοσδήποτε άλλος, να πληρώσουν μαστόρους που θα φτιάξουν ένα γεφύρι ή ένα σπίτι. Δεν αντιλέγω σ' αυτό. Θα είναι μάλιστα και κτήτορές του. Δεν τιμούμε όμως ποτέ τους κτή-

τορες των τεχνημάτων, αλλά τους δημιουργούς των, γιατί η μαστοριά, η τέχνη, το μεράκι πάντα ανήκει στο δημιουργό, μαζί και η μετέπειτα τιμή, και δεν εξαγοράζεται ποτέ. Έτσι τιμούμε τον πυρσογιαννίτη πρωτομάστορα Ζιώγα Φρόντζο, που έκτισε το γεφύρι της Κόνιτσας, και ξεχνούμε τους χρηματοδότες, θαυμάζουμε το ζωγράφημα ενός καλλιτέχνη αδιαφορώντας για τον ιδιοκτήτη, κλπ. Τα χωριά της επαρχίας μας είναι γνωστά σαν ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΑ, όχι γιατί έχουν σπουδαίες κατασκευές τα ίδια, αλλά κύρια γιατί είχαν μαστόρους ικανούς, έμπειρους, κατόχους της τέχνης και τεχνικής των κατασκευών.

2) Χωρίς να θέλω να αλλοιώσω «το έμψυχο δημογραφικό υλικό των χωριών μας», θεωρώ ότι το Κάντσικο ήταν πάντοτε ΠΕΡΙΣΣΟΤΕΡΟ μαστοροχώρι από τη Ζέρμα. Έτσι άκουσα να λέγεται στο τόπο μας, και δεν εννοώ εδώ μόνο το χωριό μου, και το κατέγραψα. Που είναι το λάθος; Άλλωστε και ο επιστολογράφος το παραδέχεται έμμεσα γράφοντας «... με περισσότερους κτηνοτρόφους η Ζέρμα ...». Ήξερα ότι η Ζέρμα είχε, στα πολύ κοντινά χρόνια, μεμονωμένους μαστόρους, ίσως και μικροπαρέες μαστόρων. Η σύνθεση και το πλήθος τους όμως δεν με έπειθαν ότι, από κάποια ιστορική συγκυρία, θα μπορούσαν να είναι αυτοί οι ποιητές της γέφυρας, Ας θυμόμαστε πάντα ότι αναφερόμαστε σε πολύ μακρινούς χρόνους, γύρω στα 1750 και μετά, και τα συμπεράσματα πρέπει να είναι προσεγμένα. Η πληροφορία ότι και στη Ζέρμα υπήρχαν παρέες, που ταξιψεύανε σε ξένους τόπους μάλιστα, είναι σπουδαία και τη σημειώνω με προσοχή.

3) Δεν είναι καθόλου πειστικό το επιχείρημα ότι σήμερα ένας ή περισσότεροι Ζερματινοί μαστόροι πλακιάζουν τα σπίτια στο Κάντσικο. Μήπως αυτό σημαίνει ότι το Κάντσικο δεν έχει μα-

στόρους; Σίγουρα όχι. Απλά στο Κάντσικο, όπως και σ' άλλα χωριά της επαρχίας μας, από τη νεώτερη εξέλιξη των πραγμάτων, διαλύθηκε η παλιά μεγάλη μαστορική κοινότητα και έμειναν λίγοι και υπερήλικες μάστοροι. Καταφεύγουν λοιπόν σε πλακάδες άλλων χωριών, όταν τους βρίσκουν γιατί τώρα είναι παντού δυσσευρετοι, για το πλάκισμα των σπιτιών. Προσωπικά άκουσα για Ζερματινό και για Φουρκιώτη πλακά που δούλεψε στο Κάντσικο. Αυτό δηλώνει ότι και στη Ζέρμα υπάρχουν άξιοι μάστοροι. Η Ζέρμα όμως είναι ζωντανό ακόμα χωριό και κρατάει κόσμο χάρη κυρίως στην κτηνοτροφία, και σαφώς όχι χάρη στη μαστορική, γιατί διαφορετικά θα είχε μαραζώσει σαν το Κάντσικο ή την Πυρσόγιαννη. Εύγε τους και για τα δυο και τους ζηλεύουμε. Θα θυμήσω όμως εδώ ότι και στην Πυρσόγιαννη, που είναι καθαρώς μαστοροχώρι, δεν έχουν μαστόρους για το πλάκισμα των σπιτιών και αναγκάζονται να τοποθετούν τσίγκους. Μήπως αυτό σημαίνει ότι η Πυρσόγιαννη δεν είναι μεγάλο μαστοροχώρι;

4) Ασφαλώς και έπαιξε το μοναστήρι «πρωτεύοντα ρόλο» στην ύπαρξη του γεφυριού, χωρίς και να μαρτυρείται ότι και το χρηματοδότησε. Πρέπει να θεωρηθεί βέβαιο όμως, ανεξάρτητα ποιος χρηματοδότησε ή έκτισε το γεφύρι, ότι η έκφραση «το μοναστήρι της Ζέρμας» συνέτεινε στο να επικρατήσει και η παρεμφερής έκφραση «το γεφύρι της Ζέρμας», αφού τα δυο τους βρίσκονται τόσο κοντά. Για μένα πρωταρχικό και κυρίαρχο στοιχείο, που όρισε την κατασκευή του γεφυριού εκεί που βρίσκεται, είναι η ΘΕΣΗ, η στένωση, όπως αυτή καθορίζεται από τη μορφολογία του εδάφους, γιατί σε κανένα άλλο σημείο του Σαραντάπορου δεν θα μπορούσε τότε να στηθεί γεφύρι.

5) Με περισσή εκτίμηση σημειώνω την αναφερόμενη μαρτυρία του σε-

βαστού δασκάλου, από τη Ζέρμα, Θωμά Μήτση. Θα ήταν όμως χρήσιμο ο επιστολογράφος να μας έγραφε ΤΙ ακριβώς διηγούνταν εκείνος ο σεβαστός δάσκαλος για το γεφύρι, και όχι να μας μεταφέρει μόνο το συμπέρασμα και τη βεβαιότητα του δασκάλου ότι είναι γεφύρι της Ζέρμας. Οι οποιεσδήποτε γνώμες, όταν δεν υπάρχουν απτά στοιχεία, πρέπει να μπαίνουν κάτω από το φως της λογικής κριτικής, για να βγουν κάποια συμπεράσματα. Ύστερα σημειώνω εδώ ότι οι δάσκαλοι δεν λένε μόνο, αλλά όταν πρόκειται για ιστορικά γεγονότα γράφουν κιόλας. Η μαρτυρία του δασκάλου είναι πολύ πρόσφατη και το ίδιο το μοναστήρι υπήρχε προπολεμικά. Κανείς άλλος στη Ζέρμα δεν ήξερε γράμματα, εκτός από τον δάσκαλο, π.χ. ένας παπάς ή ένας ψάλτης, που να διαβάσει «τα σχετικά με την κατασκευή του γεφυριού κείμενα στα βιβλία του μοναστηριού»; Και κάποιος άλλος, τέλος πάντων, έπρεπε να είχε λάβει γνώση αυτής της σημαντικής γραφής και θα την είχε διασώσει. Θεωρώ ότι πρέπει να υπήρχε τέτοια γραφή, γιατί συνηθιζόνταν να γράφουν οι καλόγεροι στα εκκλησιαστικά βιβλία γεγονότα που συνέβαιναν την εποχή τους, και επί πλέον το μοναστήρι είναι εξίσου παλιό με τη γέφυρα, ίσως και παλιότερο. Μεγάλος «ψόγος» όμως πρέπει στους Ζερματινούς, αν πράγματι υπήρχε τέτοια γραπτή μαρτυρία και δεν φρόντισαν να την διασώσουν. Θα έλυne πολλά ιστορικά θέματα που σχετίζονται με το γεφύρι. Επειδή δεν σώθηκε τίποτε, γι' αυτό επιμένω να γράφονται οι όποιες μαρτυρίες, όπως ακριβώς λέγονται, με το νικαι και με το σίγμα, για να κρίνονται. Δεν χρειάζεται η έρευνα δογματικά συμπεράσματα από κανέναν.

6) Καμιά διαφωνία ότι οι μαστόροι ήσαν απλοί και «το απλό είναι και σοφό». Στη συγκεκριμένη όμως περίπτωση του τόξου της γέφυρας, το α-

πλό και το σοφό είναι το σχήμα του κύκλου. Δεν είναι όμως κύκλος το τόξο. Το επόμενο απλό και σοφό σχήμα είναι η έλλειψη, ή «κυκλο με δυο κέντρα», όπως το έλεγαν οι πρωτομάστοροι. Δεν είναι ούτε και έλλειψη. Οι μετρήσεις έδειξαν ότι το σχήμα είναι παραβολή, στην απλούστερη και σοφότερη μορφή της $y^2 = 10 \cdot x$, ναι με συντελεστή 10. Προσωπικά βασανίζω το μυαλό μου και προσπαθώ να εξηγήσω που έμαθε εκείνος ο πρωτομάστορας την χαραξή της και αν μπορούσε να την κατασκευάσει στην πράξη μόνο με το ράμμα, το ζύγι και το αλφάδι. Ίσως σε άλλο άρθρο μου στο περιοδικό ΚΟΝΙΤΣΑ προσπαθήσω να δώσω κάποια λύση. Πιστεύω και το ξαναγράφω ότι η τότε μαστορική κοινότητα των βαρελάδων Καντσιωτών άγγιζε πιο πολύ την δυνατότητα να μπορεί να κατασκευάσει ένα τέτοιο τόξο, αφού από το επάγγελμά τους ήξεραν τόξα, κύκλους, καμπυλώσεις, κλπ. Αν ο επιστολογράφος, πιθανώς, δεν εννοεί αυτά που λέγω εδώ, θα του υπενθύμιζα να κάνει ό,τι συμβούλευαν οι Αθηναίοι στο ταφικό επίγραμμα του Θουκυδίδη «...ριψον α μη νοεεις...». Πολλοί όμως αναγνώστες θα καταλάβουν, θα προβληματισθούν και θα συμφωνήσουν ότι θέλει ψάξιμο το θέμα.

7) Βέβαια «λίγη διεθνικότητα δεν θα έβλαπτε». Το μπαλλάκι εδώ παίζεται πιγκ - πογκ. Έφθασε μια αμφισβήτηση της Ζερματινής κυριότητας της γέφυρας από μέρους μου, με πολλά στοιχεία από την παράδοση και κριτικά συμπεράσματα, για να ακούσω περίπου τα εξ άμαξης από τον επιστολόγραφο. Σκέφθηκε άραγε, αφού επικαλείται την «διεθνικότητα», πως ένοιωθαν τόσα χρόνια οι Καντσιώτες ακούγοντας πάντα να μιλούν για «το γεφύρι της Ζέρμας», χωρίς να ακούγεται πουθενά το χωριό τους; Πως εκδηλώθηκε τότε η περίφημη «διεθνικότητα»;

8) Είναι δεδομένο από τη νομική επιστήμη ότι «τα επικείμενα ήκει τοις υποκειμένοις» και δεν το αγνοώ καθόλου. Γι' αυτό λέγω ότι σήμερα η γέφυρα ανήκει και στα δυο χωριά, που ποτέ τίποτε δεν τα χώρισε ή μάλλον πάρα πολλά τα ενώνουν. Η διερεύνηση όμως του ποιος χρηματοδότησε και ποιος έκτισε το γεφύρι έχει μόνο ιστορική αξία και τίποτε παραπάνω. Μ' αυτό το σκεπτικό λοιπόν πρότεινα την προβολή του πανελλήνιου θρύλου των ΜΑΣΤΟΡΟΧΩΡΙΩΝ με την αξιοποίηση και ανάδειξη της γέφυρας.

9) Κάποια αναφορά στην Ομοσπονδία και το Συνέδριο της γίνεται στην επιστολή. Δεν είμαι εγώ αρμόδιος να απαντήσω. Η ομοσπονδία έχει όργανα, είναι νομικό πρόσωπο και από ότι μαθαίνω κινείται δραστήρια. Ελπίζω ο επιστολογράφος να φροντίσει να τα μάθει, να έλθει σε επαφή μαζί τους, γιατί εκεί χρειάζονται όλοι. Όσο με αφορά η υπόθεση της Ομοσπονδίας, αναφέρω ότι νοιώθω καλά που σαν μέλος του πρώτου προσωρινού Συμβουλίου εργάστηκα, μαζί με όλους τους άλλους, να βγάλουμε από την αφάνεια την οντότητα που λέγεται επαρχία ΚΟΝΙΤΣΑΣ, να της δώσουμε όνομα, φωνή και πρόσωπο, έτσι που σήμερα να νοιώθουν την παρουσία της οι πάντες. Αν και δεν είμαι πλέον μέλος του Συμβουλίου της, εξακολουθώ να παρέχω, όταν, όπου και όσο μπορώ τις υπηρεσίες μου, όταν καλούμαι, και καλούμαι συχνά. Σημειώνω για ενημέρωση ότι στο ίδιο με την επιστολή τεύχος του περιοδικού σας δημοσιεύονται και έγγραφα για ενέργειες και δραστηριότητες της Ομοσπονδίας. Όσο για το Συνέδριο μνημονεύω εδώ ότι είχε τεράστια επιτυχία και μεγάλη σημασία για την Ομοσπονδία, κύρια γιατί έγινε σπουδαία απογραφική δουλειά και ορίστηκαν στόχοι και τρόποι, υλοποίησής των.

10) Με την ευκαιρία θα ήθελα να κάνω και μερικές συμπληρώσεις και διορθώσεις στο άρθρο μου «Η Δροσοπηγή και το γεφύρι της».

α) Στο μοναστήρι της Φούρκας μνημονεύεται η Παναγία η Κλαδόρμη και όχι η Αγία Κλαδόρμη, όπως εσφαλμένως έγραψα.

β) Στο ΚΟΣΑΡΤΣΚΟ υπάρχει εμφανής τούφα μεγάλων δέντρων που φανερώνει την ύπαρξη ναού. Λέγεται ότι μνημονεύονταν εκεί ο Άγιος Χριστόφορος.

γ) Ανασκαλεύοντας βρίσκει κανείς πολλά. Έτσι στο χώρο της Δροσοπηγής πρώτος οικισμός χωροθετούμενος από Δ προς Α ήταν το ΛΕΥΤΕΡΟΧΩΡΙ. Βρισκόνταν στην ομώνυμη σημερινή θέση, κάπου απέναντι από το σημερινό Κεφαλοχώρι (Λυκόρραχη). Στον περίγυρό του υπάρχουν εμφανή τα ίχνη λιθόστρωτων δρόμων και κοντά του πρέπει να υπήρχε η μονή των Αγίων Πάντων, που κάποιοι παλιοί γέροντες εξ ακοής μνημόνευαν. Κατά τη γνώμη μου, όπως και το όνομά του δηλώνει, ήταν οικισμός ελεύθερων αγροτών και κτηνοτρόφων, όχι κολλίγων τσιφλικιών, που διαλύθηκε επειδή ήταν χαμηλά στο ποτάμι και γι' αυτό εύκολη λεία στους κατά μήκος του Σαρανταπόρου κινούμενους τούρκους και ξένους ενόπλους.

11) Τελειώνοντας θα ήθελα να δηλώσω στους συμπατριώτες και κοντοχωριανούς Ζερματινούς ότι αγαπώ το χωριό τους όσο και το δικό μου, γιατί πάντα τους βλέπουμε και μας βλέπουν, έτσι αντικρυστά που βρισκόμαστε. Δεν έχω τίποτε κακό στο νου μου για το χωριό τους. Άλλο όμως αυτό και άλλο η προσπάθεια μου να φέρω στο φως της δημοσιότητας, με τη μέθοδο του «διαλεγέσθαι», στοιχεία, μνήμες και παραδόσεις που έχουν σχέση με ένα μνημειακό πλέον ΤΕΧΝΗΜΑ των μαστόρων του

τόπου μας. Αυτό έχει να κάνει μόνο με την έρευνα της ιστορικής αλήθειας και τίποτε παραπάνω. Αν προκύπτουν συμπεράσματα όχι αρεστά σε μερικούς δεν φταίω εγώ, έτσι δουλεύουν οι νόμοι του διαλογισμού ή της διαλεκτικής αν θέλετε. Εγώ πάντως εξακολουθώ να τους αγαπώ παρ' όλο το θυμό τους.

Ευχαριστώ

ΘΩΜΑΣ ΖΙΩΓΑΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

ΣΗΜΕΙΩΣΗ:

Απαντητική επιστολή, στο πρώτο άρθρο του κ. Θ. Ζιώγα μας έστειλε και ο κ. Ιωάννης Β. Τσάγκας. Από έλλειψη χώρου θα δημοσιευθεί στο επόμενο τεύχος.

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΡΧΕΙΟ

Αναστ. Ευθυμίου

Εμετρήθησαν από χωρίον Ήωσέτζικον δια χειρός Μουχτάρη Χαμζά γρ. 293.

29 Αυγούστου 1872. Εξώφλησα με Ζαπτιέ Γιούζμπασην Μπαϊράμ αγάν προς τον Ζαπτιέ Μπίμπασην (ταγματάρχη Χωροφυλακής) Ιμπραϊμ μπέγην με προφορικήν διαταγήν.... γρόσια 500

2 Σεπτεμβρίου, Εμετρήθησαν από χωρίον Βούρμπιανην δια λογαριασμόν Μουχτάρη Στράτου δια χειρός Δημητρίου Ιωάννου Παπαρίζου γρ. 1.400.

Νταλή βέης αγάς Μεντηλίζ Νταβή (μέλος του δικαστηρίου).

Εμετρήθησαν εις χείρας απόμαχου Γιούζμπαση (λοχαγού) Αβδουραχμάν αγά (Κονιτσιώτου) γρ. 220 δια μισθόν του.

Μουρτεζά εφένδης, κιατίπης Νταβή Μεντζηλισίου (γραμματέας του δικαστηρίου Ταχρηρέτ κιατίπης Αχμέτ Εφένδης

Σωτήρη Ντελής κυρατζής.

5 Σεπτεμβρίου Εμετρήθησαν δια χειρός Δημητρίου Νάτση Ταξιλδάρη (εισπράκτορα) κάτω βαροσίου (συνοικίας) Κο-

ΓΡΑΜΜΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ

Από το Σύνδεσμο Ηπειρωτών Δυτικών προαστίων (Αυστραλία), πήραμε το γράμμα που δημοσιεύουμε πιο κάτω, με μεγάλη μας ευχαρίστηση.

Ευχόμαστε κάθε πρόοδο στις επιδιώξεις του Συλλόγου και κάθε συνεργασία θα είναι πάντα δεκτή στο περιοδικό μας.

Ελπίζουμε να τον μιμηθούν κι άλλοι Σύλλογοι και να συνεργασούν με την «ΚΟΝΙΤΣΑ» ώστε το περιοδικό μας ν' αποτελέσει το συνδετικό κρίκο όλων των απανταχού ξενητεμένων συμπατριωτών μας.

Η χρονιάτικη συνδρομή είναι 20 Δολάρια Αμερικής ή 30 δολ. Αυστραλίας.

Η ΣΥΝΤ. ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Προς Διευθυντήν του Περιοδικού Κόνιτσα

Αξιότιμε κύριε Διευθυντά

Κατ' αρχήν θα θέλαμε να σας συστηθούμε μια και είναι η πρώτη επαφή μαζί σας.

Είμαστε ένας Φιλανθρωπικός σύλλογος Ηπειρωτών στο Σύνδνευ Αυστραλίας με το Όνομα Σύνδεσμος Ηπειρωτών Δυτικών προαστείων και κυρίως όλο το συμβούλιο του συλλόγου, καθώς και η πλειοψηφία των μελών μας είναι η καταγωγή τους από την επαρχία Κονίτσης. Σαν μετανάστες ο νους μας πάντα είναι στην πατρίδα μας και ιδιαιτέρως στον τόπο που γεννηθήκαμε. Εδώ στο Σύνδνευ λίγοι είναι οι πατριώτες που είναι συνδρομητές του περιοδικού Κόνιτσα και όταν το διαβάζουμε και βλέπουμε τα νέα της επαρχίας μας, ο νους μας πηγαίνει στους συγγενείς στα χωριά μας και φυσικά η επιθυμία όλων μας είναι να μαθαίνουμε τακτικά, νέα γύρω από την επαρχία μας.

Είμαστε σίγουροι ότι και εσείς αυτού θα θέλετε να μάθετε νέα των ξενητεμένων αδελφών σας. Στην ετήσια γενική συνέλευση που έγινε στις 13 Οκτωβρίου 1988 απεφασίσθη ομοφώνως όπως ο σύλλογος μας γίνει συνδρομητής του περιοδικού Κόνιτσα και από καιρού εις καιρόν, να σας γράφουμε τα νέα μας και να τα τυπώνετε στο περιοδικό σας, εάν φυσικά το εγκρίνετε.

Γράψτε μας πόσο είναι η συνδρομή για να σας την αποστείλομε στο επόμενο γράμμα μας.

Και τώρα μερικά από τα νέα μας: Στις 24 Οκτωβρίου 1988 η κυρία Άννα Δημητρίου, σύζυγος του Ιωάννη Δημητρίου απέκτησε υιό, το τέταρτο της οικογένειας.

- Στις 29 Οκτωβρίου ο Μιχαήλ Κολιός και η Βασιλική Κομμιτόπουλου ετέλεσαν το γάμο τους στην Εκκλησία του Αγίου Ιωάννου Παρραμάτας.

- Στις 19 Νοεμβρίου ο Δημήτριος Κατσέτας και η δ/ίς Ουρανία Κοντίτση έδωσαν υπόσχεση γάμου

- Στις 26 Νοεμβρίου ο πρόεδρος του Συνδέσμου μας Κων/νος Ζώτος εβάπτισε τον υιό του και του έδωσε το όνομα Γρηγόρης στην Εκκλησία Αγίου Ιωάννου Παρραμάτας. Τον Φεβρουάριο 1989 και συγκεκριμένα από τις 18 έως 25 Φεβρουαρίου θα έχουμε εν συνεργασία με τα άλλα δυο Ηπειρωτικά σωματεία του SYDNEY, Ηπειρωτική εβδομάδα με διάφορες εκδηλώσεις. Στις 4 Μαρτίου 1989 θα δώσουμε τον ετήσιο χορό του συλλόγου.

Αυτά ήταν λίγα από τα νέα μας γύρω από την ζωή και την κίνηση του συλλόγου μας και των μελών. Ελπίζουμε να ακούσουμε νωρίς από εσάς.

Διατελώ

Δια το Διοικητικό Συμβούλιο

Ο Γραμματεύς

Βασίλειος Κολιός

νίτσης γρόσια 670 6-9-1872. Εμετρήθησαν δια χειρός Μουχτάρη Γάκη Ρίζου εκ του τσεφληκίου Φετόκου γρ. 120

Εμετρήθησαν εις χείρας ταπού μεμούρη (συμβολαιογράφου - υποθηκοφύλακα) Αλή μπέι δια δικαιώματα του Κ.Λ. γρόσια 25.

Δημήτριος Ζώης και Γεώργιος Τσιόγκας κυρατζήδες. Δερβίς Ιμπραήμ Ιμάμης Γκλήνας. Αμπάζ εφένδης ταπού μπέη μεμούρη, υιός 19 - 9 - 1872. Εμετρήθησαν εις χείρας Ισούφ εφένδη Ζαπτιέ μουλιαζήμ (ανθυπασπιστή Χωρ/κής) Γενή ασκεριού (νεοσύλλεκτων) Ιωαννίνων επιτετραμένου την προφύλαξιν Πανηγυρίου Παζαρόπλου δια μισθοδοσίαν των υπ' αυτόν ζαπτιέδων (χωροφυλάκων) γρόσια 1229.

Σπύρος Παππός και Αθανάσιος Ζήσης αζάδες (μέλη του Τουρκ. δικαστηρίου. Μεχμέτ δερβίσης Τεκέ γεφυριού 25-9-1872. Εμέτρησεν ο Μουχτάρης (Πρόεδρος) χωρίου Μπρυάζας Τέγος Πίσπας γρόσια 1723 Ιμπραήμ μπέης Φράσιαρης Ζαπτιέ Μπίμπασης (ταγματάρχης Χωροφυλακής) ευρίσκετο με αποστολήν εις Κόνιτσαν.

Εμετρήθησαν εις νουμάν Χότζιαν μεκτεπιού (διδάσκαλον του σχολείου) Λεσκοβικίου γρ. 85

ΤΗΛΕΟΠΤΙΚΗ ΚΑΛΥΨΗ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΕΠΑΡΧΙΑΣ

Το έγγραφο - αριθ. 808/22 - 11 - 1988 - που ακολουθεί στάλθηκε: 1) Υπουργείο Μεταφορών και Επικοινωνιών 2) Ε.Τ. 1 3) Ε.Τ. 2 4) Πολιτικά Κόμματα και 5) Περιοδικό «ΚΟΝΙΤΣΑ», για δημοσίευση:

Τελευταία πολύς θόρυβος γίνεται από την λήψη δορυφορικών προγραμμάτων στις μεγάλες πόλεις, ιδρύονται Ιδιωτικοί και Δημοτικοί ραδιοσταθμοί κ.α.

Η Ύπαιθρος είναι ξεχασμένη απ' όλο αυτό το φάσμα της τεχνολογικής ε-

ξέλιξης, η Ελληνική Τηλεόραση και το Ραδιόφωνο δεν αφιερώνουν γι αυτή την παραμικρή δαπάνη.

Συγκεκριμένα, σας γνωρίζουμε ότι οι Κοινοτητές μας και η περιοχή μας από τις απομακρυσμένες της Χώρας δεν έχουμε τηλεοπτική κάλυψη ΕΡΤ 2, η τηλεοπτική κάλυψη της ΕΡΤ 1 παρουσιάζει τεχνικά συχνά προβλήματα λήψης και δεν «πιάνουμε» κανένα ραδιοφωνικό Σταθμό.

Οι Κοινοτητές μας με έγγραφα προς την ΕΤ ΑΕ από χρόνια έχουν θέσει το θέμα της υποφερτής τηλεοπτικής κάλυψης της περιοχής μας χωρίς αποτέλεσμα.

Η Πολιτεία με λίγα λόγια προχώρησε σε εξαγγελίες για δορυφορική τηλεόραση με ανεπίτρεπτη προχειρότητα αφού μας αγνόησε.

Για τα κρατικά ραδιοτηλεοπτικά μέσα δεν έχει τόση σχέση η τοποθέτηση αναμεταδοτών στην περιοχή μας αλλά η επένδυση στην δορυφορική τηλεόραση μεταδίδοντας ξένα προγράμματα.

Σας υπενθυμίζουμε ότι το «Χαράτσι» υπέρ της ΕΡΤ είναι ίδιο για όλους τους Έλληνες τόσο των Πόλεων όσο και της Ύπαιθρου, αλλά η τηλεοπτική και ραδιοφωνική κάλυψη για την περιοχή μας είναι από ανύπαρκτη μέχρι κακή, γεγονός άδικο, που διεγείρει το Λαϊκό αίσθημα των Κατοίκων μας.

Σας παρακαλούμε να λάβετε υπ' όψη τα παραπάνω και να συντονίσετε τις ενεργειές σας ώστε να μπορούμε να βλέπουμε και να ακούμε και εμείς Ελληνικές εκπομπές και προγράμματα όπως οι άλλοι «προνομιούχοι» Έλληνες.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΠΡΟΕΔΡΟΥΣ ΤΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ ΔΡΟΣΟΠΗΓΗΣ — ΠΛΑΓΙΑΣ — ΛΑΓΓΑΔΑΣ — ΚΕΦΑΛΟΧΩΡΙΟΥ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Ο εξουσιοδοτημένος Πρόεδρος της Κοινότητας Δροσοπηγής

Λέκκας Νικόλαος

ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ ΓΥΜΝΑΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ «Ο ΑΩΟΣ»

Είναι ένας νέος Σύλλογος, που η λειτουργία του κατοχυρώθηκε καταστατικά στα μέσα περίπου της περασμένης χρονιάς. Πρώτος τομέας δράσης η καλαθοσφαίριση (μπάσκετ). Λειτουργήσαν δυο τμήματα: το τμήμα ανδρών Β' κατηγορίας και το τμήμα παιδων. Συνολικά εκδόθηκαν είκοσι οχτώ αθλητικά δελτία στα ακόλουθα ονόματα: Κουτρομπίνας Παναγιώτης, Ζαχαράκης Παναγιώτης, Αθανασίου Νίκος, Τσιάγκης Γεώργιος, Τάσσιος Τριαντάφυλλος, Κορτσινόγλου Απόστολος, Καλτσούνης Δημήτριος, Σταύρου Αθανάσιος, Σιώμος Στέφανος, Λαζογιάννης Αριστείδης, Κυρτσόγλου Ευθύμιος, Μπατσαράς Εμμανουήλ, Ψαρράς Βασίλειος, Κορτσινόγλου Γαβριήλ, Ευαγγελίδης Ανδρέας, Γαϊτανίδης Κων/νος, Μηλιώνης Νίκος, Πούλιος Παύλος, Παπαθεμιστοκλέους Δημήτριος, Ρούσσης Γεώργιος, Κυρτσόγλου Βασίλειος, Κατσούκης Άγγελος, Μπόμης Δημήτριος, Οικονόμου Μιχαήλ, Σδράβος Ιωάννης, Καβελίδης Βασίλειος, Κίτσιος Χρήστος και Κόντος Κων/νος.

Από την αρχή πρέπει να τονιστεί ότι η προσπάθεια άρχισε με πολύ ενθουσιασμό, αλλά και τα προβλήματα που είχε - και έχει - να αντιμετωπίσει το Δ/κό Συμβούλιο ήταν - και είναι - πάρα πολλά. Το σοβαρότερο από τα προβλήματα είναι η έλλειψη κατάλληλου χώρου άθλησης. Ο ασφαλοτάπητας είναι σε κακή κατάσταση και οι βοηθητικοί χώροι ανεπαρκέστατοι.

Ανεξάρτητα, όμως, από τα παραπάνω, η πορεία των ομάδων είναι ικανοποιητική. Άλλωστε σκοπός του Συλλόγου δεν είναι ο πρωταθλητισμός αλλά ο αθλητισμός. Αυτός κυρίως εί-

ναι και ο λόγος για τον οποίο το Δ.Σ. επιμένει στην ευρύτερη δυνατή συμμετοχή και την τακτική άθληση.

Για την ιστορία σημειώνουμε ότι η ομάδα των παιδων αγωνίστηκε με τις αντίστοιχες ομάδες των Ιωαννίνων, δηλ. τον Σπάρτακο και τον Α.Γ.Σ.Ι. και η ομάδα ανδρών με τις αντίστοιχες των Ιωαννίνων (Π.Α.Σ.), Παραμυθιάς, Πάργας, Φιλιατών, Ηγουμενίτσας (Ο.Φ.Η) και Πλαταριάς.

Οι αγώνες οργανώνονται από την Ε.Σ.Κ.Α.Β.Δ.Ε (Ένωση Σωματείων Καλαθοσφαίρισης Βορειοδυτικής Ελλάδας).

Το Δ/κό Συμβούλιο του Συλλόγου που έχει την εξής σύνθεση: Σπηλιόπουλος Μαρίνος, Πρόεδρος, Κοκκοβές Κων. Αντιπρόεδρος, Τσιάγκης Ίκαρος, Γραμματέας, Κουσιουρής Νίκος, Έφορος, Λαζογιάννης Γιάννης, Ταμίας και Ράπτης Αριστείδης, Βαγενάς Γιάννης, Χατζηεφραιμίδης Νίκος και Πορφύρης Νίκος, μέλη, καλεί όλους τους φίλους του αθλητισμού να ενισχύσουν με κάθε τρόπο την προσπάθεια.

ΙΤ.

ΣΧΟΛΙΚΟΣ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ

Στο διασχολικό πρωτάθλημα λυκείων πήρε μέρος και το Γενικό Λύκειο Κόνιτσας με την ομάδα ποδοσφαίρου των αγοριών και τις ομάδες καλαθοσφαίρισης αγοριών και κοριτσιών.

Η ομάδα ποδοσφαίρου έφθασε στα προημιτελικά, ενώ από τις ομάδες καλαθοσφαίρισης η ομάδα των αγοριών έφθασε στα ημιτελικά και η ομάδα των κοριτσιών, με πρωταγωνίστρια την Ελευθερία Μπληθικιώτη ανακηρύχθηκε πρωταθλήτρια του νομού.

**ΑΘΛΗΤΙΚΟΣ & ΜΟΡΦΩΤΙΚΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ «ΠΙΝΔΟΣ»
ΚΟΝΙΤΣΗΣ**

*Αγαπητέ μας φίλε και συμπατριώ-
τη.*

Ο Αθλητικός και μορφωτικός Σύλλογος της Κόνιτσας και γενικά όλης της Επαρχίας μας, με την θρυλική ποδοσφαιρική ομάδα, την αγαπημένη μας ΠΙΝΔΟ, που από το 1948 εκπροσωπούσε την Κόνιτσα σ' όλο τον Ηπειρώτικο, Λευκάδιο και Κερκυραϊκό χώρο, εδώ και λίγα χρόνια δημιούργησε και τμήμα Πετοσφαίρισης, καθώς και ομάδα «ΚΑ-ΓΙΑΚ».

Η ποδοσφαιρική ομάδα μας είναι στην Αη κατηγορία στο Νομό μας και κατέχει μια αξιόλογη θέση στον βαθμολογικό Πίνακα.

Παράλληλα όμως δημιουργήθηκε και μία άλλη Ποδοσφαιρική ομάδα με την επωνυμία Π.Α.Ο.Κ. Κόνιτσας. Σκοπός της ομάδας αυτής είναι η αξιοποίηση των μικρών ταλέντων, τόσο στο ποδόσφαιρο, όσο και στο βόλεϋ και η μεταπήδησή των στην άλλη ομάδα που είναι σε άλλη κατηγορία.

Καταλαβαίνετε όμως πως όλα αυτά τα τμήματα έχουν τεράστια έξοδα (προμήθεια αθλητικών ειδών, μετακινήσεις ομάδων, αμοιβή προπονητών, αμοιβές διαιτητών κ.λ.π) και οι οικονομικές μας δυνατότητες είναι πολύ μικρές.

Σας παρακαλούμε λοιπόν, εάν μπορείτε να μας βοηθήσετε και σεις στο έργο μας, στέλνοντας όποια οικονομική ενίσχυση είτε μικρή, είτε μεγάλη, συμβάλλοντας με τον τρόπο αυτό στη συνέχιση των δραστηριοτήτων των αθλητικών μας σωματείων.

Σας ευχαριστούμε.

Με εκτίμηση

Για τα Διοικητικά Συμβούλια
ΟΙ ΠΡΟΕΔΡΟΙ
ΚΩΝ.ΛΑΚΚΑΣ
ΝΙΚ. ΧΑΤΖΗΕΥΦΡΑΙΜΙΔΗΣ

ΟΙ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΣ
ΕΥΑΓΓ. ΕΥΑΓΓΕΛΙΔΗΣ
ΑΠΟΣΤ. ΧΑΤΖΗΡΟΥΜΠΗΣ

Σημ. Εκτός από τα πιο πάνω ονόματα μπορείτε να στέλνετε εμβάσματα και στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Υποκ/μα

Κόνιτσας και στο Νο 386/430/296030-3

**ΑΠΟ ΤΗ ΔΡΑΣΗ
ΤΩΝ ΣΥΛΛΟΓΩΝ**

Εξαιρετική επιτυχία σημείωσε η συνεστίαση των μελών και φίλων των Συλλόγων Γιανναδιωτών και Μοναστηριωτών Κόνιτσας, που έγινε στις 28/1/89 στο «ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΟ ΣΑΛΟΝΙ».

Μεγάλος αριθμός Γιανναδιωτών και Μοναστηριωτών καθώς επίσης και πολλοί φίλοι των δυο Συλλόγων εκπρόσωποι του Συλλογου Μόλιστας, ο Πρόεδρος της Κοινότητας Μοναστηρίου κ. Αντ. Βέργος και πολλοί άλλοι συμπατριώτες τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση.

Τους καλεσμένους χαιρέτησαν οι Πρόεδροι των δυο Συλλόγων κ.κ. Στέφ. Παναγιώτου και Γεώργ. Δερμιτζάκης, οι οποίοι ευχαρίστησαν όλους και ιδιαίτερα αυτούς που ήρθαν από μακριά και όσους γενικά βοήθησαν με τα δώρα τους τη λαχειοφόρο αγορά. Παρακάλεσαν δεν να συνεχίσουν με το ίδιο ενδιαφέρον την ενίσχυση των προσπαθειών των Συλλόγων για το καλό των δυο κοντινών χωριών τους, Γιανναδιού - Μοναστηρίου.

Το χορό άρχισαν κορίτσια από τα δυο χωριά, με τοπικές ενδυμασίες και στη συνέχεια γλέντησαν όλοι μαζί μέχρι τις πρωινές ώρες σ' ένα ευχάριστο Ηπειρώτικο περιβάλλον με το μουσικό συγκρότημα του Δημήτρη Βάγια.

ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ

Αγαπητή «Κόνιτσα» με την ευκαιρία που συμπλήρωσες 4 χρόνια από την έκδοσή σου στην Κόνιτσα σου ευχόμεθα και εμείς ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ γεμάτα μηνύματα παράδοσης για μας τους εσωτερικούς μετανάστες. Νοιώθουμε περηφάνια γιατί το δικό μας περιοδικό, σκύβοντας στα προβλήματα των χωριών μας, το βλέπουμε κάθε φορά και καλύτερο με την πλούσια ύλη σου από τους υπεύθυνους συνεργάτες σου αλλά και με την παρουσία των ανθρώπων που αγαπούν αυτόν τον τόπο περιγράφοντας τα έθιμά μας για να τα θυμηθούν οι παλιότεροι και να τα γνωρίσουν οι νεώτεροι. Έτσι και μεις φέτος βάζοντας ένα λιθαράκι στην διατήρηση της παράδοσης γιορτάσαμε στην Αθήνα το κόψιμο της πίττας των παιδιών του Αμαράντου. Στην όμορφη αίθουσα του ξενοδοχείου ΣΤΑΝΛΕΥ, που αφιλοκερδώς μας παραχώρησε η διεύθυνση 90 παιδιά ηλικίας από 5 έως 19 στις 5 του Φλεβάρη από τις 10 το πρωί έως 12, 30 χόρεψαν ηπειρώτικους χορούς, ξεκινώντας από τα δικά μας Κονιτσιώτικα. Η έκπληξη των μεγάλων ήταν, ότι μόνα τους διάλεξαν τους χορούς χωρίς καμιά υπόδειξη. Κάτω από την μεγάλη ζωγραφιά που έδειχνε το παραδοσιακό Αμαραντιώτικο σπίτι με την ονομασία ΑΔΕΛΦΟΤΗΤΑ ΑΜΑΡΑΝΤΟΥ τα παιδιά έκαναν μια ευχή. Η φετεινή χρονιά να είναι ΕΙΡΗΝΙΚΗ και χωρίς πόλεμο σε όλο τον κόσμο και όλα τα παιδιά να μην ξεχνούν το χωριό τους και την παράδοση. Η γιορτή τους τέλειωσε με το μοίρασμα πολλών και ωραίων γλυκών που πρόσφεραν τα ζαχαροπλαστεία του χωριού μας, με αναμνηστικά δώρα και βιβλία που πρόσφερε η αδελφότητα. Και μεις οι μεγάλοι ευχόμαστε του χρόνου

όλα τα παιδιά των αδελφοτήτων της επαρχίας Κόνιτσας να γιορτάσουν ΜΑΖΙ.

ΕΙΡΗΝΙΚΗ ΧΡΟΝΙΑ

Η Πρόεδρος Νίκη Γκουντουβά

Ο Γραμματέας

Σταύρος Κούκης

Θύμισες από τον Αμάραντο

Αλήθεια τι ομορφιές ήταν και κείνες κείνα τα παλιά χρόνια. Έρχονταν οι απόκριες όλα και όλοι ανάστατοι. Οι μεγάλοι θα ντύνονταν γκατσαρέοι θάβαζαν τα μπαλωμένα σουρτούκια του πάππου τα σκουτιά της μπάμπως και τα πλουμιστά μαντήλια των νυφάδων με τα ασπροκέντητα τσεράπια και τις κατιφένιες ποδιές γιομάτες από λαμπερές πούλιες και χρωματιστές κλωστές. Θάβαφαν τα πρόσωπα με κάρβουνο και απ' το γιόμα κι ύστερα της τυρινής θα γκυζέραγαν όλο το χωριό απ' το μαντέλι ως τον κάτω μαχαλά κι από κει και πέρα στον πέρα μαχαλά στην εκκλησιά τ' Αη - Γιώργη. Από μέρες μικροί και τρανοί θα ετοιμάζαν τα Τζουτζουνίδια (τις τρανές φωτιές). Τα κέδρα από τους γύρω λόφους θα πετσόκόβονταν κυριολεκτικά. Και κείνα τα κέδρα τι φωτιές έβγαζαν, τι λαμπρές σκλήθρες και το βράδυ της τελευταίας απόκριας θα γίνονταν το τρανύτερο γλέντι. Όλα τα σπίτια ανοιχτά οι θύρες ορθάνοιχτες κανένας μάνταλος από πίσω, να ρδούνε οι δικοί και χωριανοί κι απ' τα κοντινά χωριά απ' την Πλάβαλη για να πουν χρόνια πολλά στον πάππο και την μπάμπω πρώτα κι ύστερα στις νύφες και τους γαμπρούς. Οι τράπεζες (χαμηλά τραπέζια στρογγυλά) στρωμένες και πάνω το σινί με τη μοσκοβολη-

μένη πίττα από τυρί και γκίζα και δίπλα ο γυαλισμένος μαστραπός με κόκκινο κρασί από την «Κράπα». Οι γκατσαρέοι παρέες - παρέες πέρναγαν από τα σπίτια και κατέληγαν στις φωτιές χορεύοντας μέχρι να σβήσει η φωτιά και χώριζαν με λέξεις αδερφικές και του χρόνου νάμαστε καλά και όλοι μαζί και οι ξενιτεμένοι μας. Ύστερα η παράδοση συνεχίζονταν στα σπίτια. Κάθε φαμίλια γύρω από το τζάκι που έλαμπε και ο πάππος κρατούσε στο χέρι του ένα αυγό ξεφλουδισμένο και περασμένο σε μακρύ σπάγγο, το έσερνε πέρα δώθε πάνω από τα στόματα των παιδιών, που το καθένα προσπαθούσε να το πιάσει με το στόμα του και όποιος έπιανε τον χάσκαρη, κέρδιζε και έτρωγε το αυγό και γελώντας όλοι έλεγαν και του χρόνου νάμαστε καλά και νάχουμε καλές ειδήσεις απ' τους ξενιτεμένους μας και έγερναν στα μαλακά ντουσιέκια από άχυρο να κοιμηθούν και βλέπουν όνειρα τα παιδιά και οι τρανοί αύριο τι θα φέξει, τι θα γίνει.

Καλές θύμισες συμπατριώτες.

N. Γκουντουβά

Ο Σύλλογος Ασημοχωρίου

«**Η ΠΡΟΟΔΟΣ**», με τον ερχομό του καινούριου χρόνου προγραμμάτισε τις παρακάτω εκδηλώσεις:

Στις 14/9/89 κόψιμο πίτας στο ξενοδοχείο «**STANLEY**».

Στις 10/2 διοργάνωση χορού στο κέντρο «**Ο ΜΥΘΟΣ**» στα Πατήσια.

Με αφορμή το μοίρασμα οικοπέδων

Στις αρχές του νέου χρόνου το Δημοτικό Συμβούλιο μοίρασε οικόπεδα σε σαράντα περίπου «άστεγους» κατοίκους της πόλης. Τόσο πριν όσο και μετά το μοίρασμα ακούστηκαν και ακούγονται ποικίλα σχόλια.

Εμείς κάνουμε τον σχολιασμό όχι για να επισημάνουμε λεπτομέρειες του είδους: ο α έχει μηνιαίο εισόδημα 10.000 δραχμών μικρότερο του β ή ο γ έχει περισσότερες καταθέσεις από το δ κλπ, αλλά για να εκφράσουμε την αντίθεσή μας σε μια πολιτική (;) παροχών (οικόπεδα, σπίτια), που κάτω από την έλλειψη ενιαίων για όλη τη χώρα και γενικά αποδεκτών κριτηρίων και τη συνεργεια σκοπιμοτήτων, δε δίνει λύση στο οξύ στεγαστικό μας πρόβλημα. Οι περιπτώσεις εκμετάλλευσης των παροχών αυτού του είδους είναι πάμπολλες.

Από την άλλη μεριά οι δήμοι και η πολιτεία στερούνται πολύτιμων εκτάσεων που θα μπορούσαν να αξιοποιηθούν και διαφορετικά. Και στην πόλη μας π.χ. (κυρίως κεντρική και Πάνω Κόνιτσα), υπάρχει έλλειψη δημοτικών χώρων, που θα μπορούσαν να αποκτηθούν με ανταλλαγή.

Πού θα παν τις ελεύθερες ώρες τα παιδιά μας; Όταν σε κάθε συνοικία δεν υπάρχει ένα γηπεδάκι με στοιχειώδεις αθλητικές εγκαταστάσεις ή και τίποτε - ένα λιβάδι αρκεί - πώς θα τα αποτρέψουμε από τις καφετέριες και τα ηλεκτρονικά; Μέσα στα κλουβιά, που με καθρέφτες πολλαπλασιάζουμε το χώρο τους θα τα διδάξουμε την ελευθερία και την κοινωνικότητα;

Ασφαλώς η πολιτεία έχει την κύρια ευθύνη και τον κύριο λόγο, αλλά, μέχρις ότου το κέντρο συνειδητοποιήσει το αδιέξοδο που οδηγούμαστε, ο καθένας και κυρίως οι δημοτικοί άρχοντες έχουν υποχρέωση να προσπαθήσουν να ξεφύγουν.

Η ΧΑΡΑΔΡΑ ΤΟΥ ΑΩΟΥ

Όλοι γνωρίζουν για τον μεγάλο πλούτο της χαράδρας του Αώου. Τόσον οι Έλληνες όσον και οι ξένοι ακόμη, τους οποίους βλέπουμε τακτικά να την επισκέπτονται για να απολαύσουν τις ομορφιές της, μένουν κατάπληκτοι. Εάν δε, θελήσει κανείς να την εξερευνήσει με ησυχία οι ομορφιές της δεν περιγράφονται.

Δυστυχώς όμως τον μεγάλο αυτό θησαυρό ολίγοι μόνον ενδιαφέρονται να τον φυλάξουν.

Δεν θα ήθελα να καταλογίσω ευθύνες σε κανένα χωριστά, οι ευθύνες ανήκουν σε όλους μας μα ιδιαίτερα σε μας τους Κονιτσιώτες και στην Επαρχία της Κόνιτσας.

Ενώ όλοι το βλέπουμε πως τώρα τελευταία η χαράδρα αρχίζει να χάνει την ομορφιά της δεν μας ανησυχεί διόλου εκτός από ολίγους που αναφέραμε πιο πάνω.

Εδώ θα πρέπει να διευκρινίσω ορισμένα πράγματα, τα οποία είναι τα αίτια που φέρανε την καταστροφή της χαράδρας.

Θα αρχίσω πρώτα με την παράνομη θήρα που κάνουν ορισμένοι, ας με συμπαθήσουν που θα τους χαρακτηρίσω ασυνείδητους, διότι έχουν εξαφανίσει όλα σχεδόν τα αγριόγιδα και τα ολίγα ζαρκάδια που υπήρχαν.

Ήταν ένα σωστό πανόραμα για όσους βαδίζανε στο δρόμο προς το Μοναστήρι, που τα βλέπανε να χοροπηδούνε στα βράχια και καθότανε να τα καμαρώσουν.

Ένα δεύτερο κακό είναι η λαθραία ξύλευσις που έχει γυμνώσει όλα τα σημεία. Θα ήταν δε μεγάλη παράλειψις εάν δεν έλεγα κάτι για τις φωτιές που έκαναν όλα σχεδόν τα δάση μας σωστά νεκροταφεία, ναι μην παραξευεύεστε που ακούτε την λέξη νεκροταφεία, ναι αγαπητοί μου όταν καίμε κά-

ποιο δάσος είναι σαν να δημιουργούμε καινούργιο νεκροταφείο, διότι καίγοντας τα δάση κινδυνεύει η ζωή όλων μας.

Και τώρα θα αναφερθώ στο πιο σημαντικό θέμα: Το ζήτημα των πηγών του ποταμού, ο οποίος φτώχυνε ανεπανόρθωτα με το πρώτο φράγμα που έκανε η ΔΕΗ στην θέση πηγές Αώου κοντά στην Χρυσοβίτσα και πήραν μια σημαντική ποσότητα νερού. Το καλοκαίρι που μας πέρασε είδαμε τα πρώτα αποτελέσματα: παιδιά να πιάνουν τα ψάρια με τα χέρια, επειδή τα νερά είχανε λιγοστέψει και το ποτάμι μας μόλις και μετά βίας να φθάνει μέχρι το αρδευτικό Καλλιθέας.

Ενώ οι μελέτες αυτές είχαν αρχίσει από δεκαετίες και πλέον, δυστυχώς εμείς δεν κάναμε καμμία ενέργεια αλλά περιοριστήκαμε ο καθένας στην φιλοσοφία του.

Εάν γίνει και το δεύτερο φράγμα της ΔΕΗ που είναι προγραμματισμένο στην Θέση Βάλια - Κάλντα στον πυρήνα του Εθνικού δρυμού ο Αώος που κάποτε τον Χειμώνα κυλούσε με μεγάλη βοή, δυστυχώς θα γίνει ξεροπόταμος και θα περνούν οι παππούδες με τα εγγονάκια κάτω από το ιστορικό γεφύρι και θα τους λένει: κάποτε εδώ περνούσε ένα μεγάλο ποτάμι με πολύ νερό και τον χειμώνα παρέσερνε κορμούς από δέντρα.

Και φυσικά τα εγγόνια τους θα εκπλήσσονται και θα ρωτάνε: και τώρα αυτό το νερό πού χάθηκε; Ναι αγαπητοί μου εκεί θα καταντήσει ο ποταμός εάν εμείς δεν μονοιάσουμε και δεν αγωνισθούμε αδελφωμένοι. Ο αγώνας αυτός θα πρέπει αν είναι υπεράνω κομμάτων, αγώνας που θα αποβλέπει για το καλό του τόπου.

Ε λοιπόν δεν μένει τίποτε τώρα πια, παρά να δώσουμε όλοι τα χέρια και να αναλάβουμε τον δίκαιο αγώνα μας.

Λουκάς Εζνεπίδης

Κόνιτσα

ΕΙΔΗΣΕΙΣ

- Στις 22/12/88, μαθητές του Α' Δημ. Σχολείου, επισκέφτηκαν το Γηροκομείο Κόνιτσας.
- Σε τρεις συνέχειες προβλήθηκαν, μες στο Γενάρη, από την τελεόραση, ντοκυμαντέρ με θέματα από τη ζωή και την εργασία των μαστόρων της Πυρσόγιαννης.
- Με επιτυχία έγινε στις 21/1 ο χορός του Συλλόγου Γον. και Κηδεμόνων του Β' Δημ. Σχολείου Κόνιτσας, στο Κέντρο Πλατανάκια. Δημοτική μουσική έπαιξε το μουσικό συγκρότημα του Ν. Αλεξίου. Στην επιτυχία του χορού συνέβαλε πολύ ο Πρόεδρος του Συλλόγου Παντελής Κουκέσης, με τις ακούραστες προσπάθειές του.
- Με απόφαση του Κοινοτικού Συμβουλίου Πλαγιάς και ύστερα από σύμφωνη γνώμη του Συμβουλίου Τοπονημίων, εγκρίθηκε η ονομασία του Νέου οικισμού Πλαγιάς στη θέση «Κρούσενα» σε **Ζέρμα**. Έτσι επανήλθε η παλιά ονομασία του χωριού. Στη θέση «Παλιό αχούρι», αποπερατώθηκε με συνεισφορές των κατοίκων του χωριού και με προσωπική εργασία τους, η εκκλησία του Αγ. Γεωργίου, στο νεκροταφείο του Νέου Οικισμού.
- Με την ευκαιρία της γιορτής της Υπαπαντής η οποία θεσπίστηκε από την εκκλησία και ως γιορτή της Μητέρας, έγιναν στην Κόνιτσα οι παρακάτω εκδηλώσεις: Την παραμονή, Εσπερινός στο ναό του Αγ. Κοσμά. Στις 2/2 λειτουργία στον ίδιο Ναό και το απόγευμα στην Πνευματική Στέγη ομιλία από τη Δ/ντρια του Γεν. Λυκείου, δ/ίδα Χαρά Μιχαηλίδου, με θέμα «**Η μητέρα και οι βασικές μέθοδοι και τα προβλήματα της αγωγής**».
- Μετά από δυο μήνες ξηρασίας και παγωνιάς, έριξε ένα χιονάκι στις 14/2. Ξηρασία τόσης διάρκειας - σε τέτοια εποχή μάλιστα - είναι πρωτοφανής για τον

τόπο μας. Τα ποτάμια έφτασαν σε σημείο εξάντλησης και τα βουνά έμειναν χωρίς χιόνια.

- 700 βιβλία (οδηγοί εκθέσεων) έστειλε δωρεάν στον Εξωρ. Σύλλογο Κόνιτσας η κ. Άγγελική Τσούρη από τα Βριλήσσια Αθηνών.

Τα βιβλία διέθεσε ο Σύλλογος δωρεάν στο Γυμνάσιο και στα Λύκεια Κόνιτσας καθώς και στους μαθητές άλλων γειτονικών Γυμνασίων (Δολιανών - Πωγωνιανής κ.α).

- Ο Προϊστάμενος του ταχυδρομείου Κόνιτσας Χρ. Φασούλης, ο οποίος προήχθηκε στο βαθμό του Τομεάρχη, ανέλαβε τη Διεύθυνση του Ταχυδρομείου Ιωαννίνων.

- Στη Δροσοπηγή πέθανε στις 8/11/89 ο Σταύρος Σπέλλας, ηλικίας 87 ετών.

- Ανοικτή πολιτική συγκέντρωση οργάνωσε στην Κόνιτσα η Τ.Ο. ΠΑΣΟΚ, στις 19/2 με θέμα «Πολιτικές εξελίξεις».

Εισηγητής ήταν ο Υφ/ργός Εθν. Άμυνας κ. Γιώργος Μωραΐτης. Παραβρέθηκαν στη συγκέντρωση και οι βουλευτές του ΠΑΣΟΚ Ν. Ιωαννίνων, κ.κ. Λούλης και Γκλίναβος.

Εκτός από την ομιλία, έγινε και συζήτηση για διάφορα γενικά και τοπικά ζητήματα και οι βουλευτές απάντησαν σε διάφορα ερωτήματα.

- Επιτέλους, τις τελευταίες μέρες Φλεβάρη, έπεσαν οι πολυπόθητες βροχές στην επαρχία μας.

Δυόμιση μήνες χωρίς βροχή, σε χειμωνιάτικη εποχή, ήταν κάτι το πρωτοφανές για τον τόπο μας.

Κινδύνευαν, οι γεωργοί και οι κτηνοτρόφοι, να πάθουν μεγάλες ζημιές και το χειρότερο, έφτασαν ποτάμια και πηγές να εξαντλήσουν όλα - σχεδόν - αποθέματα νερού. Ευτυχώς έβρεξε!

Γεννήσεις:

Ο Ιορδάνης και η Παναγιώτα Χατζημελετίου, από την Κόνιτσα, αποχτήσαν αγοράκι στη Λαμία, στις 8/1/89.

Αρραβώνες:

Αρραβωνιάστηκαν στην Κόνιτσα, την 1-1-89, ο Γιώργος Μάρκος από το Μάζι και η Χριστίνα Π. Τζιάλλα.

Γάμοι:

Στις 7/1/89 έγιναν στην Αθήνα οι γάμοι του Παντελή Β. Νίκου από την Καλόβρυση Κόνιτσας και της Βάσως Αβράμπου.

Στην Αθήνα έγιναν οι γάμοι της Μαρίνας Β. Κήτα από την Κόνιτσα και του Στέλιου Χατζηδάκη, στις 3/2/89.

Θάνατοι:

• Πέθανε στην Κόνιτσα, στις 7/1/89, η Αριστέα Βάβου ηλικίας 80 ετών.

• Στη Λάρισα την 8/1/89, η Ελένη χήρα - Αδάμου Βατάλη το γένος Χαριλάου και Χαϊδως Κοντογιάννη από το χωριό Πάδες. Ηλικία 76 ετών.

• Στην Κόνιτσα την 12/1/89, η Ευθαλία χήρα - Κ. Τζιάλλα σε ηλικία 80 ετών.

• Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό του ο Κερασοβίτης Γιώργος Κυρίτσης, σε ηλικία 30 ετών την 26/1.

• Στον Πύργο Στράτσιανη ο πρόεδρος της Κοινότητας Δημήτριος Κωσταρέλλης ηλικίας 75 ετών.

• Στο Κεράσοβο, ο Μιλτιάδης Γούτσιος 67 ετών, την 2/2.

• Στη Βούρμπιανη, ο οργανοπαίκτης Χρήστος Μπόνιας 57 ετών, στις 2/2.

• Ο Μπούσιος Μιλτιάδης 68 ετών, στην Αγ. Παρασκευή Κόνιτσας, στις 2/2/89.

• Στις 2/2 η Βασιλική Κωστάκη 97 ετών, στο Ελεύθερο.

• Ο Δάσκαλος Παναγιώτης Ρούβαλης ετών 57 που υπηρετούσε στο Βόλο, πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα, στις 3/2.

• Στα Γιάννινα πέθανε ο παπα Βαγγέλης Ζήκος, ετών 78 και κηδεύτηκε στο χωριό του, Ασημοχώρι, στις 8/2.

• Στις 14/1, πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στην Κόνιτσα η Ουρανία Σ. Παγουρτζή, ετών 89.

• Στα Γιάννινα, ο Κων/νος Χ. Λάζος, ετών 75

• Πέθανε στις 24 Δεκεμβρίου 1988 στα Γιάννενα και κηδεύτηκε στην Πυρσόγιαννη ανήμερα τα Χριστούγεννα, ο παλιός μάστορας Νικόλας Παπανικολάου, σε ηλικία 74 ετών.

• Στις 25 Δεκεμβρίου 1988 πέθανε στα Γιάννενα η Πυρσογιαννίτισσα Ναυσικά Ματαρά σε ηλικία 61 ετών.

• Στην Καρδίτσα πέθανε στις 23 Δεκεμβρίου 1988 ο Αθανάσιος Ζούνης από την Πυρσόγιαννη.

• Πέθανε στις 28 - 1 - 89 και κηδεύτηκε στη Λάρισα ο Βασίλης Κορβέσης σε ηλικία 64 ετών. Ήταν γιος του Πυρσογιαννίτη μάστορα Αντώνη Κοροβέση, χρόνια εγκαταστημένου στη Φρακαδώνα της Λάρισας, και της Ελένης το γένος Τσούβαλη.

ΠΗΡΑΜΕ ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ – ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

	Μάρκα
Σπύρου Βασίλειος Γερμανία	50 Δρχ.
Παπαγεωργίου Βασίλειος Θεσ/κη	2.000
Τσιαλιαμάνης Βασίλης Γιάννενα .	2.000
Αφοί Μαρτσέκη Γιάννενα	1.000
Ζέρβας Γιώργος Αθήνα	1.000
Λυμπερόπουλος Νικόλαος Αθήνα	2.000
Έξαρχος Σωτήρης Πειραιάς	1.000
Πίσπας Χρήστος Πειραιάς	2.000
Καπακλής Κώστας Πηγή	1.000

Οικονόμου Σπύρος Κόνιτσα	500	Λούδας Κων/νος Σχηματάρι	1.000
Δόνος Βαγγέλης Κόνιτσα	500	Σταγκίκας Αχιλλέας Γιάννενα	2.000
Σουφλέρης Κώστας Χαλκίδα	1.000	Ανδρέου Οδυσσέας, Δολιανά	500
Δημητριάδη Μ. Ελένη Αθήνα	5.500	Γκούντας Αθανάσιος Καλλιθέα	1.000
Παπακώστα Ευθυμία Τσεπέλοβο	1.000	Εξάρχου Αθανάσιος Πηγή	500
Γεωργάτη Ράνια θεσσαλ/κη	500	Ράφτης Ανδρέας Τράπεζα	1.000
Σακκάς Γιώργος Ελεύθερο	500	Κουκέσης Βασίλης Κόνιτσα	1.000
Πηγαδάς Πέτρος Σίδνευ	3.000	Σύλλογος Ασημοχωριτών	
Χατζημελετίου Βασίλης Αθήνα	5.000	Αθήνας	2.000
Τούσης Κων/νος Καμάρες	1.000	Περώνης Κώστας Γιάννενα	500
Κούγιας Χρήστος Κόνιτσα	1.000	Λάμπρου Γιώργος Γιάννενα	500
Τσίπας Νίκος Αθήνα	2.000	Παπαγιάννης Κων/νος Γιάννενα	500
Φατές Βασίλης Κόνιτσα	500	Σοϊλού Σελήμ Κομοτηνή	500
Ζακόπουλος Απόστολος Κόνιτσα	1.000	Νάτσης Δημήτρης Αθήνα	1.000
Γαζώνας Κώστας Κόνιτσα	1.000	Εζνεπίδης Γιάννης Αθήνα	1.000
Ασημόπουλος Στέφανος		Κωτσίνας Κώστας Δροσοπηγή	500
Κέρκυρα	1.000	Κατσικόπουλος Γεώργιος Βόλος	1.000
Ματσήs Θανάσης Αθήνα	1.000	Κυρίτσης Γιώργος Αυστραλία	3.680
Ζιώγας Θωμάς Αθήνα	1.000	Χατζησάββα Αναστασία	
Σκούφης Γεώργιος Κόνιτσα	500	Πτολεμαΐδα	2.000
Φουνταράς Κώστας Κόνιτσα	500	Ιερέας Γέγιος Βασίλειος Γιάννενα	2.000
Αθανασούλης Ζήσης		Πρίτσης Αλέκος Αθήνα	500
Αλεξάνδρεια	1.000	Νούτσης Στέλιος Αθήνα	1.000
Πλατής Βασίλης Αλεξάνδρεια	1.000	Μακάριος Βαγγέλης Γιάννενα	1.000
Κατής Νικόλαος Αλεξάνδρεια	1.000	Μπελθικιώτης Παναγ. Άρνισσα	1.000
Τριβόλη Ερασμία Θεσ/κη	1.000	Λάμπας Γιώργος Θεσ/κη	500
Κοκοβές Κων/νος Άρτα	2.000	Φασούλης Δημήτριος Αθήνα	1.000
Χολέβας Χριστόδουλος Αθήνα	1.000	Φασούλης Π. Χρήστος	
Χουλιάρας Σόλωνας Καλαμάτα	2.500	Ναύπακτος	1.000
Βουρδούκας Βαγγέλης Μέγαρα	2.000	Τσιρώνης Γιώργος Κόνιτσα	5.000
Παγανιάς Κώστας Κόνιτσα	1.000	Λάμπρου Χρήστος Αθήνα	500
Γιαννακός Χρήστος Γιάννενα	2.000	Αδαμαντίδου Μερόπη Αθήνα	1.000
Μήτσης Βασίλης Πλαγιά	3.000	Κοντογιάννης Κων/νος Πάδες	1.000
Κουσιαφές Ανδρέας Πάτρα	1.000	Οικονόμου Σωκράτης Πάτρα	500
Γκότζος Βασίλης Ελβετία	9.500	Παπαδιαμάντης Κώστας Θεσ/κη	1.000
Σωτηρίου Χαράλ. Αθήνα	500	Ραμαντάκης Δημήτρ. Γρεβενά	500
Βανδέρας Δημήτρ. Κόνιτσα	5.000	Τσιάρας Κώστας Γιάννενα	500
Νίκου Βασίλης Κόνιτσα	1.000	Μπάρμπας Βασίλης Αθήνα	1.500
Κοινότητα Κεφαλοχωρίου	1.000	Μπληθικιώτης Χρησ. Θεοτόκος	500
Ιερέας Σδούκος Χρήστος		Πασσιάς Χρήστος Ηλιόραχη	1.000
Κεφαλοχώρι	500	Γαλάνης Σπύρος Κεράσοβο	500
Σπανός Γιάννης Κόνιτσα	1.000	Τσιλίφης Γιώργος Τράπεζα	1.000
Γουσγούνης Ιωάννης Αθήνα	2.000	Τζιάτζιος Γιώργος Αθήνα	2.000
Παπακώστα Στέργιος Θεσ/κη	1.000	Τζιάτζος Απόστολος Μολύβι	1.000
Κοτσίνας Ανδρέας Αθήνα	2.000	Ταπεινόπουλος Γιώργος Θεσ/κη.	1.500
Τσιτσιμίδης Αναστάσιος Κόνιτσα	500	Ιερέας Αντωνιάδης Φώτιος	
Παγανιά Βαρβάρα Αθήνα	1.000	Οξυά	500

Μάνθος Μιχαήλ Μαρκόπουλο . . . 2.000
Λούδας Παύλος Κόνιτσα 500
Σιδέρας Ανδρέας Γιάννενα 500
Σκαλωμένος Δημ. Δολιανά 500

Εις μνήμην της αλησμόνητης και
πολυαγαπημένης φίλης μου Λίτσας
Παπά - Μάρρεϋ προσφέρω 5.000 δρχ.
για ενίσχυση του περιοδικού «ΚΟΝΙ-
ΤΣΑ»

Δημητριάδη Μ. Ελένη
Πορταρίας 22 - 24
ΑΘΗΝΑ

Στο Πνευματικό Κέντρο Ηπειρωτών
Κλεισθένους 15 (7ος όροφος)

Η Ομοσπονδία Αδελφοτήτων Επαρχίας Κόνιτσας οργάνωσε
την 8 Μαρτίου 1989, ημέρα Τετάρτη και ώρα 7.30 μ.μ.
ομιλία - συζήτηση με θέμα:

**Συμβολή του Μ. Ο. Π. Δυτικής Ελλάδας στην ανά-
πτυξη της Ηπείρου (δυνατότητες - προοπτική)**

Εισηγητής: Μιχάλης Ν. Μαρτσέκης
Δικηγόρος

(Πρόεδρος Ομοσπονδίας Αδελφοτήτων Κονιτσας)

Πανελλήνιος διαγωνισμός και έκθεση ασπρόμαυρης φωτογραφίας με θέμα «ΗΠΕΙΡΟΣ»

Η Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών διοργανώνει Πανελλήνιο διαγωνισμό και έκθεση ασπρόμαυρης φωτογραφίας, με θέματα που έχουν άμεση σχέση με την Ήπειρο και αναφέρονται στα τοπία, τα ήθη και έθιμα, τον λαϊκό πολιτισμό, τα μνημεία και τις αρχαιότητες, τη λαϊκή τέχνη και αρχιτεκτονική, τις εικόνες της καθημερινής Ηπειρωτικής ζωής και άλλα θέματα.

Κάθε διαγωνιζόμενος θα πρέπει να υποβάλει στην Ηπειρωτική Στέγη Γραμμάτων και Τεχνών μέχρι 5 φωτογραφίες διαστάσεων

30 έως 40 εκατοστών της μεγάλης πλευράς και 24 έως 30 εκατοστών της μικρής πλευράς. Τελευταία προθεσμία υποβολής ορίζεται η 30 Απριλίου 1989. Θα πονεμηθούν 3 χρηματικά βραβεία 30.000, 20.000 και 10.000 δρχ. και τρεις έπαινοι.

Για περισσότερες πληροφορίες ζητείστε λεπτομερή Κανονισμό συμμετοχής από τα φωτογραφικά Καταστήματα των Ιωαννίνων ή τηλεφωνείστε στον αρμόδιο του Διοικητικού Συμβουλίου της Ηπειρωτικής Στέγης κ. Ε. Παναγιωτόδη τηλ. 0651) 22.525.

HOTEL "ΑΩΟΣ", RESTAURANT - BAR

ΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΠΛΙΘΙΚΙΩΤΗΣ

ΕΘΝΙΚΗΣ ΟΔΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ — ΚΟΖΑΝΗΣ
ΚΟΝΙΤΣΑ — ΤΗΛ. (0655) 22079

ΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ - ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ
ΕΙΔ. ΠΑΘΟΛΟΓΟΣ - ΚΑΡΔΙΟΛΟΓΟΣ
ΔΑΚΤΩΡ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ ΔΥΤ. ΒΕΡΟΛΙΝΟΥ

Ο: ΘΕΜΙΔΟΣ 4 ΜΑΡΟΥΣΙ
ΦΛΟΪΑΣ 23 »
ΑΙ: ΔΕΥΤΕΡΑ - ΤΕΤΑΡΤΗ
ΕΜΠΤΗ 6 - 8 ΜΜ
ΑΝΤΕΒΟΥ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡ. 80 24 122
80 69 013
ΤΗΛ. ΝΟΣ. 68 27 940

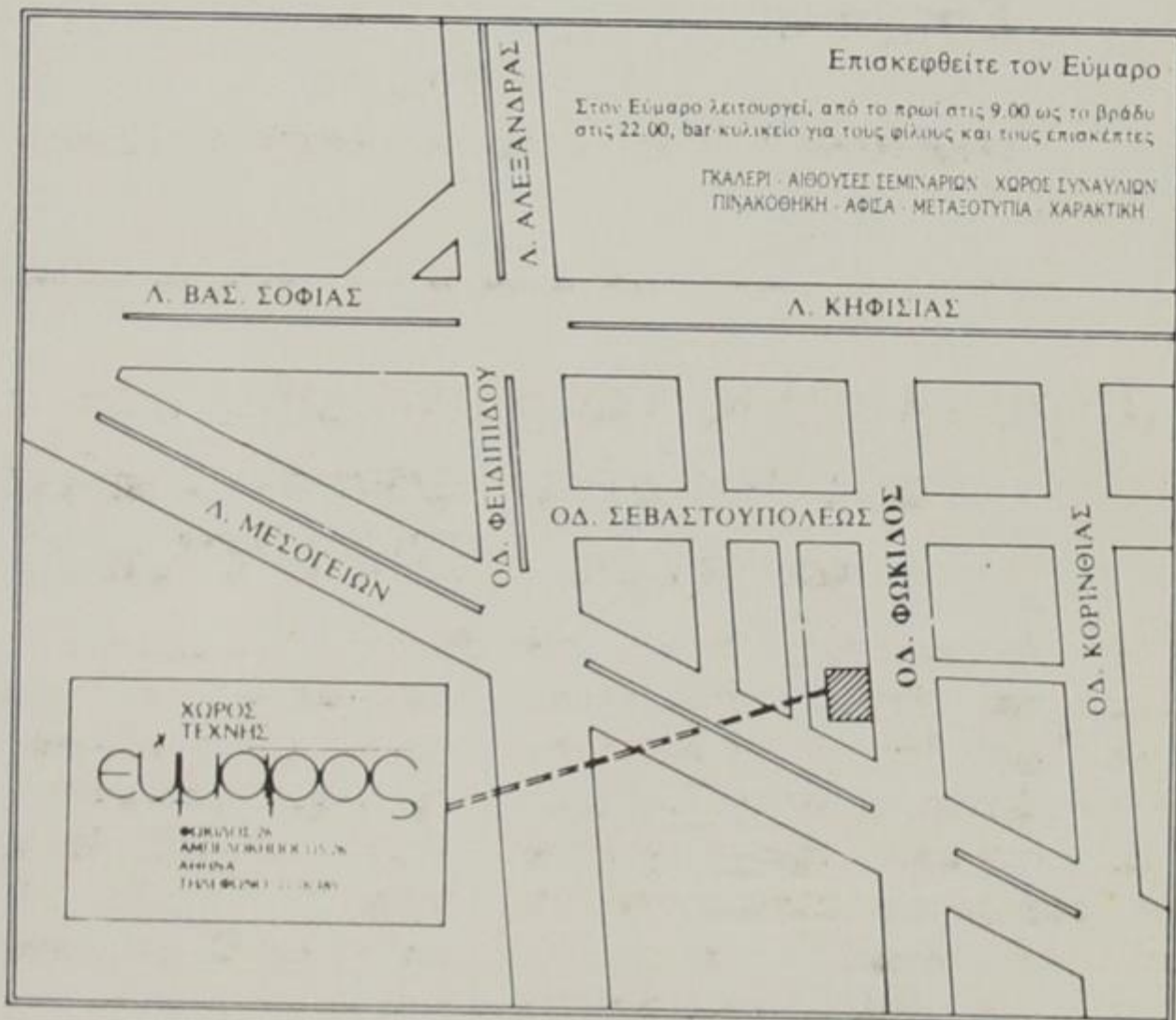
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ Γ. ΡΕΝΤΖΟΣ
Χειρουργός Οδοντίατρος

ΚΟΡΑΗ 8
ΜΙΑΝΝΙΝΑ

ΤΗΛ. ΙΑΤΡΕΙΟΥ 39.817
» ΣΠΙΤΙΟΥ 70.153

Δέχεται καθημερινά: Πρωί 9.30 - 12 — Απογευμα 5.0 - 9.30
και Σάββατο 8.30 π.μ. - 1.30 μ.μ. με ραντεβού

ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟ ΓΡΑΦΕΙΟ
Δημήτριος Ν. Καζαμίας
Εμ. Μπενάκη 24
Τηλ. 3627 - 725



ΣΠΥΡΙΔΟΥΛΑ Π. ΜΗΤΡΗ
ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΟΣ

ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ 343
ΧΑΡΝΕΣ
ΤΗΛ. 23 17 279

ΔΕΧΕΤΑΙ: ΠΡΩΙ 9.00 - 1.00
ΑΠΟΓ. 5.00 - 8.00
ΕΚΤΟΣ ΤΕΤΑΡΤΗΣ ΑΠΟΓΕΥΜΑ

Δ- ΚΩΣΤΑΣ Β. ΝΟΥΤΣΗΣ
ΔΕΡΜΑΤΟΛΟΓΟΣ - ΑΦΡΟΔΙΣΙΟΛΟΓΟΣ
Υ ΙΑΤΡΟΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΚΑΝΑΡΕΟΥ ΣΥΓΓΡΟΥΣ
ΕΠΙΜΕΛ ΝΟΣΟΚ. ΕΛΛΙΜΠΛΑΩΝ ΝΟΣΙΩΝ

ΙΑΤΡΕΙΟ ΣΟΛΩΝΙ 66
ΠΑΡΕΝΑΤΕ ΑΠΟ ΤΗ ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΤΗΛ. 3602 966 (106 80) ΟΙΚΙΑ ΚΑΣΣΑΝΔΡΑΣ 10
ΔΕΧΕΤΑΙ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ 5 - 8 Μ.Μ. ΑΠΟ ΚΑΙΟΥΠΟΛΗΣ
ΕΝΤΟΣ ΑΥΤΟΥ ΤΟ ΣΑΒΒΑΤΟ ΤΗΛ. 4701 28